

د ترانسپورت او هوايي چلند وزارت
Ministry of Transport & Aviation

گڼه
۱۴۰۲ کال

د ترانسپورت او هوايي چلند مجله

علمي، معلوماتي، او فرهنگي خپرونه

شهيديدهاميرالمؤمنين ملا اختر محمد منصور (ع) او هوايي چلند

مالي او اداري معين حافظ انجنير صديق الله عابد سره مرکه

د هوايي دهلبزونو تاريخ

القبای هوانوردی

بعضی از دستاورد های وزارت ترانسپورت و هوانوردی

د لومړني انسان د الوتنې کيسه

گلبهار خان د افغانستان د هوايي چلند لومړنی عمومي مدير

مورچه و قلم

مورچه ای کوچک دید که قلمی روی کاغذ حرکت می کند و نقش های زیبا رسم می کند. به مورچه دیگری گفت این قلم نقش های زیبا و عجیبی رسم می کند. نقش هایی که مانند گل یاسمن و سوسن است. آن مورچه گفت: این کار قلم نیست، فاعل اصلی انگشتان هستند که قلم را به نگارش وا می دارند. مورچه سوم گفت: نه فاعل اصلی انگشت نیست؛ بلکه بازو است؛ زیرا انگشت از نیروی بازو کمک می گیرد.

مورچه ها همچنان بحث و گفتگو می کردند و بحث به بالا و بالاتر کشیده شد. هر مورچه نظر عالمانه تری می داد تا اینکه مساله به بزرگ مورچگان رسید. او بسیار دانا و باهوش بود گفت: این هنر از عالم مادی صورت و ظاهر نیست. این کار عقل است. تن مادی انسان با آمدن خواب و مرگ بی هوش و بی خبر می شود. تن لباس است. این نقش ها را عقل آن مرد رسم می کند. مولوی در ادامه داستان می گوید: آن مورچه عاقل هم، حقیقت را نمی دانست. عقل بدون خواست خداوند^(ع) مثل سنگ است. اگر خدا یک لحظه، عقل را به حال خود رها کند، همین عقل زیرک بزرگ، نادانی ها و خطاهای دردناکی انجام می دهد.

مولانا جلال الدین محمد بلخی

DOMESTIC TERMINAL

امارت اسلامي افغانستان خواجه روالد شېستا و لږ آهيو ما جهان است

د افغانستان اسلامي امارت
د هوايي لاريون وزارت

د ترانسپورت او هوایي چلند

مجله

او فرهنگي خپرونه

علمي

معلوماتي

د امتياز خاوند: د ترانسپورت او هوایي چلند وزارت
خپروونکی: د عامه اطلاعاتو او نشراتو ریاست
مسئول مدیر: نورالله غازي
کتنبلاوی: امام الدین احمدي، حکمت الله اصفي
عکاس: ظفرخان عاطف، محمد نعیم صالحی
ډیزاینر: روح الله هنرجو
پته: محمد هادی قاسمی
اپړیکې شمېره: انصاري واک، ملي راډیو ټلويزيون ته خپرمه
ټویټر: د ترانسپورت او هوایي چلند وزارت
ویبپاڼه: ډیجیټل شمېره: (+93) 020 29 23 240
@DChInd
www.mota.gov.af

◆ یادونه: له سرلیکنې پرته د نورو لیکنو سپیناوی د لیکوالانو پر غاړه دی.
◆ د مجلې له مقالو ګټه اخیستنه د سرچینې په یادولو سره جواز لري.

په دې ګڼه کې لاندې موضوعات لوستلی شئ

- ۱ سرلیکنه
- ۲ د ترانسپورت او هوایي چلند وزارت د محترم مقام پیغام!
- ۳ شهید امیر المؤمنین ملا اختر محمد منصور (رح) او هوایي چلند
- ۷ مالي او اداري معین حافظ انجنیر صدیق الله عابد سره مرکه
- ۱۰ د هوایي دهلېزونو تاریخ
- ۱۱ د لومړني انسان د الوتنې کیسه
- ۱۴ الفبای هوانوردی
- ۱۶ گلېهارخان د افغانستان د ملکي هوایي چلند لومړنی عمومي مدیر
- ۱۸ بعضی از دستاورد های وزارت ترانسپورت و هوانوردی
- ۴۵ د چین هیواد لومړنی مسافر وړونکې الوتکه

سرليکنه

دا چې انټرنېټ ټوله نړۍ سره يوه او وړه کړې ده، په دې وړه نړۍ کې هر کس په منډه ښکاري او په همدې منډه او ځغاسته کې يې په يوه شېبه کې پر ډېرو څيزونو سترگې لگېږي، چې له ځينو تېرېږي او ځينو ته تم کېږي او يا تم کېدو ته اړ کېږي، نو له دې ټولو څيزونو سره په خوا کې کتابونو او مجلو هم په دې وړه او گړندۍ نړۍ کې خپل ځای موندلی دی او لوستونکي يې هم پيدا کړي دي؛ مگر له دې سره سره بيا هم کاغذي کتاب يا د کتاب هارډ بڼې خپل ارزښت له لاسه نه دی ورکړی چې نه يوازې په افغانستان بلکه په ټوله نړۍ کې د پام وړ مينه وال لري. د دې لامل دا دی چې کاغذي کتاب او مجله خپل ځان د انسان په واک کې ورکوي، يوازې خپلې پاڼې، سرليکنې، جملې... ورباندې ويني او لولي، خپلې پاڼې ورباندې لمس کوي او د سترگو له سترپا پرته د خوښې متن په پوره اسانۍ سيده د انسان په ذهن کې کېږي، چې دا خوبي بيا PDF کتاب او مجله نه لري، مگر د ټرانسپورټ او هوايي چلند وزارت دې دواړو بڼو ته توجه کوي، هم به د مجلې سافټ بڼه له خپلې ويبپاڼې خپروي او هم هارډ او چاپي بڼه.

د تېرې ادارې د ټرانسپورټ او هوايي چلند وزارت د "ټرانسپورټ" په نوم مجله درلوده، دا چې اوس ياد وزارت د ټرانسپورټ او هوايي چلند دواړه خدمتونه ترسره کوي، نو پرېکړه وشوه چې د دې وزارت اوسنۍ مجله به د (ټرانسپورټ او هوايي چلند) په نوم خپرېږي.

د ټرانسپورټ او هوايي چلند په مجله کې به د دې وزارت لاسته راوړنې، په ياده برخه کې نړيوال پرمختگونه او په همدې برخه کې تاريخي، پوهنيزې او علمي مقالې خپرېږي، چې دا به له يوې خوا د وزارت کارکوونکو په ظرفيت لوړونه کې گټور تمام شي او له بله پلوه به د ټرانسپورټ او هوايي چلند په برخه کې د علمي موادو تشه هم ډکه کړای شي، چې همدا مقالې او څيړنې به تر دې لا ښو علمي مقالو او ليکنو ته لاره پرانيزي او د دې برخې څيړونکو او محصلانو ته به ښه برابر شوي مواد وي.

د ټرانسپورټ او هوايي چلند وزارت دې ته ژمن دی چې خپلو هيوادولو ته د ټرانسپورټ او هوايي چلند په برخو کې پوره اسانتيا او پراختيا رامنځته کړي او په دې لاره کې خپلې کړنې او پرمختگونه په روښانه توگه له ولس سره شريک کړي، د دې مجلې د خپرېدو يوه موخه همدا ده تر څو د دې وزارت کړنې له خپل ولس څخه پټې نه وي، بلکه له ټولو پرمختگونو او له روانو کړنو څخه يې په پوره توگه خبر واوسي.

د ترانسپورت او هوایي چلند وزارت د محترم مقام پیغام!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
أَقْرَأُ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ (العلق - ۱)

دا چې د انسانانو لارښود او د ټولو علومو سرچینه (قرآن مجید) د اقرار په کلمه پیل شوی دی، همدې ارزښت ته په لېدو ویلی شو چې د اسلام په مبارک دین کې د لوستنې ارزښت ډېر اوچت دی. همدا لوستل دي چې موږ مجهول پرې معلوموو او په دې برخه کې لازمه پوهه پیدا کوو او همدا کلمات دي چې پیغام لېږدوي او پیغام بیا د یو څه په اړه فکر منځته راوړي. دا چې افغانستان په وچه کې راگیر هیواد دی او بحر ته کومه لاره نلري، خپل مناقلات د وچې له لارې د ځمکنی ترانسپورت په واسطه کوي، لا تر اوسه هم زمونږ ځینې ولایتونو ته تگ او راتگ ډېر ستونزمن او ډیری لارې یې صعب العبور دي، چې د وخت په تیرېدو سره په دې برخه کې پرمختگ او اسانتیاوې رامنځته شوي دي. که په افغانستان کې د ترانسپورت او هوایي چلند چارو ته کتنه وکړو، مخینه یې تر یوې پېړۍ اوړي. په دې یوې پېړۍ کې به دا چارې حتماً له بېلابېلو پرمختگونو او ننګونو سره مخ شوي وي. موږ تر څه حده د ترانسپورت په برخه کې د کافي معلوماتو د نه شتون دا تشه احساس کړې ده؛ نو غواړو چې د دې وزارت کړنو او همدارنګه علمي، څېړنیزو مقالو او د نننۍ نړۍ پرمختګونو ته په "ترانسپورت او هوایي چلند مجله" کې ځای ورکړو او دا خلا په سمه توګه ډکه کړو. دا چې اوس د انټرنېټ دور دی او هر څه په غږیزه، لیکنیزه، تصویري او ویدیويي بڼه خپریدلای شي، چې طبعاً د دې اغېز ډېر او سترګې ترې نشي پټیدلای او موږ دې برخې ته هم پام کړی دی؛ خو له دې سره د دې متونو د ورکېدو او ضایع کېدو وېره هم شته، ځکه چې په انټرنېټ کې په سافت بڼه د معلوماتو شتون له ګواښه خالي نه دي او تل یې د لاسه ورکولو وېره موجوده وي، پر همدې موخه د چاپي مجلې ارزښت کم نشو ګڼلی. د ترانسپورت او هوایي چلند مجلې په چاپ سره به مو خپلې کړنې هم هیوادوالو ته ښکاره کړي وي او په یادو برخو کې به مو داسې اهم معلوماتي مواد هم راټول کړي او خپاره کړي وي، چې د راتلونکو لپاره د لارښوونې لامل وګرځي او د یوې معتبرې مرجع په حیث به ترې ګټه پورته شي او په دې برخه کې به زمونږ ارشیف هم غني شوی وي. پر همدې موخه د دغې مجلې د چاپولو توصیه کوم او محترم لوستونکي یې لوستلو ته رابولم.

د ترانسپورت او هوایي چلند وزارت سرپرست

الحاج ملا حمیدالله اخندزاده

شهید امیر المؤمنین ملا اختر محمد منصور (ح) او هوایي چلند

د ده کورنۍ د بلوچستان په گردې ځنگل پندغالي کې اوسېده، دیني زده کړې یې هم د خه مودې لپاره په همدې پندغالي او بیا د پنج پای په سیمه کې ترسره کړې. له دې وروسته د کوتې ښار ته ولاړ او له خه وخت تېرولو وروسته یې د عبدالله خان کراس سیمې اړوند په یوه مدرسه کې دیني کتابونه ولوستل، خو د ده په زړه کې چې د دیني مینې لېوالتیا په غورځنگونو وه، د همدې موخو د ترلاسه کولو لپاره پېښور ته ولاړ او هلته یې د دیني علومو وړه دوره بشپړه کړه.

مبارزه او سیاست

کله چې په ۱۳۵۹ ل/۱۹۸۰ ز کال د شوروي اشغالګرو د افغانستان پر پاکه خاوره یرغل وکړ او افغان مجاهد ولس د هغوی پر خلاف وسله وال پاڅون پیل کړ، مولوي منصور چې کله اتلس کلن شو نو د یوه غیرتي مجاهد په توګه یې په شعوري ډول له خپل دین او هیواد څخه د دفاع په موخه وسلې ته لاس کړ. په ۱۳۶۶ ل/۱۹۸۷ ز کال کې د کندهار ولایت ژړۍ ولسوالۍ د سنځري په سیمه کې د روسانو په یوه ستراتیژیک مرکز په مخامخ عملیاتو کې یې بدن ۱۳ تپونه خوړلي وو. په دوهم ځل بیا په ۱۳۷۶ ل غويي/ ۱۹۹۷ ز کال د می په میاشت کې د مزار شریف په هوایي ډګر کې زخمي او په همغه تپي حالت کې د مخالفینو

ملا اختر محمد منصور د الحاج محمد جان زوی په ۱۳۴۷ ل کال د کندهار ولایت میوند ولسوالۍ په بند تیمور کلي کې زیږېدلی دی. په اوه کلنۍ کې یې د خپل پلار په لارښوونه د کلي لومړنۍ ښوونځۍ او د کلي په جومات کې ځینې زده کړې پیل کړې.

د شهید امیر المؤمنین ملا اختر محمد منصور (ح) مزار

۱۳۷۳ ل کال د امریالمؤمنی ملا محمد عمر مجاهد (ح) له خوا د افغانستان اسلامي امارت بنسټ کېښودل شو، منصور صاحب له پېښوره راستون او د خپلې ډلې مشر وټاکل شو.

له لوري اسیر شو. په ۱۳۷۱ ل کال د کمونیستي نظام تر سقوط وروسته یې د داخلي جگړو تر پیلېدو راوروسته، د خپلې جبهې د نورو مخلصو مجاهدینو په څیر وسله پر ځمکه کېښوده او د واک پر سر په ناروا جگړه کې یې د هیچا پلوي ونه کړه. کله چې په

د اسلامي امارت د لومړنۍ واکمنۍ پر مهال یې دندې او مسئولیتونه:

اړوندې ټولې ویجاړې شوې برخې له سره ورغولې، د آریانا افغان نړیوال هوایي شرکت کرښه یې د کورنیو او نړیوالو الوتنو لپاره پرانېسته. د ده په هڅو د کندهار، هرات، ننگرهار، مزار شریف او کندز هوایي ډگرونه د هر ډول ملکي او هوایي الوتنو لپاره چمتو شول. په هغه وخت چې شهید منصور د هوایي چلند وزیر و، ډېر ښه مدیریت یې وکړ، په نشته امکاناتو یې هوایي چلند ته ډېر کار وکړ.

کله چې امارت د کندهار ښار ونيو، شهید ملا اختر محمد منصور د کندهار د هوایي ډگر مسئول وټاکل شو او له دې سره یې د هوایي ځواکونو د هوایي مدافع دنده هم پر مخ وړه. د ۱۳۷۵ ل کال کې د کابل له نیول کېدو وروسته د هوایي چلند او ګرځندویۍ وزیر وټاکل شو او د دې تر څنګ ورته د هوایي مدافعې د عمومي قومندانۍ دنده هم وروسپارل شوه. ده د کابل هوایي ډگر او

د کورنیو جگړو پر وخت ویجاړې شوې الوتکې، چې شهید منصور د کورنیو او بهرنیو انجنیرانو پر مرسته ترمیم او ځینې یې گټې اخیستنې ته وسپارلې.

ده وکولای شول هوایي حریم خوندي او هغه ملکي او نظامي الوتکې چې تخنیکي ستونزې یې درلودې، د بهرنیو او کورنیو انجنیرانو په مرسته جوړې او گټې اخیستنې ته وسپارلې، هغه وخت یې د شپې او ورځې لپاره کورنیو او بهرنیو الوتنو ته اسانتیاوې برابرې کړې او په لومړي ځل یې زرگونه حاجیانو ته حج ته د تللو زمینه برابره کړه. د ده د وزارت پر مهال کابو ۴۴ بېلابېلې ترانسپورتي الوتکې او جنگي چورلکې چې د کورنیو جگړو پر مهال زیانمنې شوې او له الوتنې لوېدلې وې، بیا ورغول شوې او په ملکي هوایي چلند او هوایي ځواک کې گټه اخیستنې ته وسپارل شوې. د ۱۳۸۰ ل کال د تلې په ۱۵ نېټه افغانستان باندې د امریکا تر یرغل وروسته ملا اختر محمد منصور د یو بل زبرځواک پر وړاندې جهاد پیل کړ، چې د ده لپاره له سختو ازمیښتونو او ننگونو څخه ډک و. هغه وخت منصور ته د امیرالمؤمنین ملا محمد عمر مجاهد^(ح) له لورې د رهبرۍ شورا پر غړیتوب سربېره د کندهار جهادي مسئولیت هم ور وسپارل شو، د ده د مسئولیت پر مهال په ۱۳۸۲ او ۱۳۸۷ کالونو کې د کندهار مرکزي زندان مات کړ او تر یونیم زرو زیات مجاهدین یې د دښمن له بنده ازاد کړل. کله چې ملا عبیدالله اخند د پاکستاني حکومت له لورې ونیول شو، ملا منصور د امیرالمؤمنین د دوهم مرستیال په توگه وټاکل شو. او د دې تر څنګ یې د کندهار ولایت نظامي مشري هم پر غاړه درلوده.

د پاکستان په زندان کې د ملا عبید الله تر

شهادت او د ملا برادر اخند تر نیول کېدو وروسته شهید منصور د امیرالمؤمنین ملا محمد عمر مجاهد(رح) لومړی مرستیال او د ټولو چارو مسئولیت ور ترغاړې شو. په ۱۳۹۴ ل کال کې د اسلامي امارت د مؤسس امیرالمؤمنین ملا محمد عمر مجاهد د وفات له خبر خپرېدو وروسته ملا اختر محمد منصور د اسلامي امارت د رهبرۍ شورا د جیدو علماوو له لورې د امیرالمؤمنین په توگه وټاکل شو. ده د خپل صف د منسجم ساتلو تر څنګ له ټولو هغو استخباراتي کړیو سره کلکه مقابله وکړه چې له بېلابېلو لارو یې اسلامي امارت په لیکو کې د اختلاف پارونې او انزوا هڅې کولې.

امیرالمؤمنین ملا اختر محمد منصور د ۱۴۳۷ هـ ق کال د شعبان المعظم د میاشتې په ۱۴ چې د ۱۳۹۵ ل کال د غبرګولې له لومړۍ نېټې سره سمون خوري د کندهار ریګستان او بلوچستان نوشکي ته خپرمه په یوه سرحدي سیمه کې دامریکايي بې پیلوټه الوتکې په بې رحمانه برید کې د شهادت لوړ مقام ته ورسېد. شهید منصور د شهادت په اووم تلین غونډه کې د اسلامي امارت مشرانو د ده په اړه ډېرې په زړه پورې خبرې او خاطرې بیان کړې، چې د ځینو مشرانو خبرې دلته لوستلې شې.

د کانونو او پیټرولیم وزارت سرپرست

شهاب الدین دلاور:

منصور صاحب درې شیان په ټول کې سره اچولي وو او تل یې پام ورته کړی و:

۱ - د شریعت غوښتنې

۲ - د ملت غوښتنې

۳ - د نړۍ سره تعامل

د بهرنیو چارو وزارت سرپرست امیر خان متقي:

خپلو مجاهدينو پر مټ په ټول افغانستان کې عمليات شروع کړل. ده ځينې بنسټونه مضبوط کړل، د هيواد اقتصادي او سياسي برخو ته يې توجه ډېره کړه او هغه سياسي ادرس ته يې تقويت ورکړ چې تهديد او بنسټ يې مشر ملا صاحب ايښی و، د همدې ادرس له برکته له نړۍ سره راشه درشه او مذاکرات پيل شول او دا دی چې اخبر په لويه کاميابۍ سر ته ورسېدل.

شهيد منصور به نورو مجاهدينو ته يو فکر ورکاوه، د ده بې تکلفه ژوند نورو ته يو مثال و، يوه ورځ د رهبرۍ غونډه د شپې تر يوې بجې پورې وه، ده له يوې بجې وروسته د شپې ټول مطبوعات لوستي وو، موږ بايد د ده له تدبير او سياسي پوهې څخه ډېر څه زده کړو. منصور صاحب لومړی کار دا وکړ چې خلک يې دې ته پرېښودل چې ډلې ټپلې جوړې کړي، ده د

د ترانسپورت او هوایي چلند وزارت

له مالي او اداري مرستیال حافظ انجنیر صدیق الله (عابد)

سره لنډه مرکه

دقیقې او کره سرشمېرنې لپاره سیستم طرحه او عملاً په هوایي ډگرونو کې ترېنه استفاده کېږي. د هوایي چلند د برخې ترڅنګ د واک ترانسپورت په برخه کې هم دعوایدو لپاره سیستم طرحه، ترتیب او عملاً له هغه څخه استفاده کېږي. همدارنګه د سیستم په ښه شکل ګړندي کولو لپاره مو پر کار پوه کسان ګمارلي. دوی ته مو په دې برخه کې د سیستم د ښه چلولو او په کره توګه د دقیقې ډاټا انټري کولو په موخه روزنه ورکړې ده. سربېره پردې د عوایدو د ښه کنټرول په موخه مو بېلابېلې طرحې جوړې کړې او عملاً د پلې کېدو په حال کې دي، چې په دې سره به د عوایدو په راتلولو، کنټرول، روڼتیا او د هغې په پایله کې به د عوایدو په زیاتوالي کې د پام وړ تغیر راشي.

زمونږ د وزارت د عایداتي سرچینو ټول عواید مو الکترونیکي (بانکي) کړي، چې پر وخت د بانک له لارې د امارت خزانې ته جمع کېږي، یوازې د ځمکنی ترانسپورت برخې عواید دي چې لا تراوسه الکترونیکي شوي نه دي، د مالي وزارت د راکړل شویو کتابچو په رویت یې عواید راتولېږي او هرو دوو ورځو کې عواید بانک ته جمع کېږي، مونږ خپل نهایی کوشش کوو چې د کتابچو سیستم ختم او د بانک له

پوښتنه: ښاغلی معین صاحب! د عوایدو د الکترونیکي کولو په تړاو د وزارت کارکوونکو ته سمینارونه جوړ شول او ډېرې غونډې هم و نیول شوې، د عوایدو په الکترونیکي کولو سره به د عوایدو په برخه کې څومره روڼوالی راشي؟

ځواب: د عوایدو د الکترونیکي کولو په موخه موږ خپلو مرکزي او ولایتي کارکوونکو ته بېلابېل سمینارونه دایر کړل، چې د دوی د ظرفیت لوړونې ترڅنګ، د عوایدو په روڼتیا کې رغنده رول لري. د عوایدو تنظیم او کنټرول زموږ د مهمو موخو او اصلي دندو څخه دي، ترڅو له دې لارې د عوایدو په راتلولو کې روڼتیا رامنځته شي، په همدې موخه د اسلامي امارت له پالیسۍ سره سم موږ د خپلو عوایدو د الکترونیکي کولو او له هغې څخه د لګښت د مخنیوي په موخه د الوتکو د مسافرینو د

لارې دا عوايد راتول كړو، دې برخه كې زيات كار شوى خو د عوايدو الكترونيكي كول يوه اوږده او مغلقه پروسه او د نورو اړوندو ادارو سره گډ كار دى، چې په دغه برخه كې موږ د ماليې وزارت همدارنگه د افغانستان مركزي بانك سره خو ځلې غونډې نيولي دي. له ټولو عايداتې سرچينو څخه په دوامداره توگه نظارت او څارنه ترسره كېږي.

پوښتنه: په تېره اداره كې ترمينلونه او هډې د چا له خوا اداره كېږي، او اوس په كوم حالت كې دي؟

ځواب: د اسلامي امارت له راتگ مخكې، تېرې ادارې، ځينې هډې او ترمينلونه خلكو ته په قرارداد وركړي وو او زياتره يې د خپل سرو، مافيایي كړيو او زور واكو له خوا په ناقانونه توگه كنټرولېدلې او د خلكو څخه په اجباري ډول اخاذې كېدلې چې هېوادوالو ته يې په مختلفو برخو كې ډيرې ستونزې رامنځته كړې وې او فساد ته پكې لاره خلاصه وه.

نو موږ د ترانسپورتي تنظيم لپاره طرحې جوړې د كابينې او د رياست الوزراء د درانه مقام له خوا راته منظور شوې، په ټولو هډو او ترمينلونو كې رسمي كاركوونكي وگمارل شول، چې دا رسمي كاركوونكي د ترانسپورتي وسايطو د تنظيم او كنټرول دنده په غاړه لري د وزارت لخوا ورته د بانك له لارې معاش وركول كېږي، ټول هغه عوايد چې د خدمتونو په مقابل كې په ترمينلونو او هډو كې راتولېږي، په مقابل كې يې موټر چلوونكو ته د صكوكو د دولتي مطبعې چاپ شوې رسمي ارزښت لرونكې پاڼه

وركول كېږي او راتول شوي عوايد د بانك له لارې د ماليې وزارت ځانگړي رسمي كوډ ته په شفاف ډول جمع كېږي او په دوامداره توگه ترې نظارت او څارنه كېږي.

پوښتنه: كه د هوايي ترانسپورټ په برخه كې راته ووايست چې كوم كارونه شوي دي او كومې اسانتياوې رامنځته شوې دي؟

ځواب: لكه څنگه چې تاسو ته معلومه ده د ناټو ځواكونو په وتلو سره د دوى لخوا د كابل هوايي ډگر تقريباً (۷۰) سلنه تجهيزات تخریب شول، مخابراتي سيستمونه له منځه وړل شوي وو رادار تخریب شوى ؤ، په ټوله كې هوايي برخه مكمله فلج وه. الحمدلله د الله (ج) په ځانگړي مدد سره ترانسپورټ او هوايي چلند وزارت په كم وخت كې وكړاى شول چې يادې برخې بېرته فعالې كړي، تجهيزات يې جوړ او الوتنو ته يې تيار او مساعد كړي.

مونږ اوسمهال په افغانستان كې (۲۷) فعال هوايي ډگرونه لرو چې له دې جملې څخه يې (۴) نړيوال او پاتې نور يې كورني هوايي ډگرونه دي، الحمدلله دا ټول هوايي ډگرونه فعال او په نورمال ډول ترې الوتنې تر سره كېږي په ورځني ډول له (۲۰-۳۰) پورې كورنۍ او بهرنۍ الوتنې لرو، چې تر ۶ كورنۍ او نورې يې بهرنۍ الوتنې دي.

د شته خنډونو او موانعو سره سره ټولو هغو هيوادونو ته چې وړاندې الوتنې تر سره كېدې اوس مهال هم ترسره كېږي او ځينو هيوادونو او ښارونو ته نوې الوتنې هم پيل شوي دي لكه

د اماراتو (العین) ښار ته نوې الوتنې پیل شوي چې وړاندې نه وې او همدارنګه قطر هیواد ته مخامخ الوتنې پیل شوي دي.

په نړیوالو هوایی ډګرونو کې مسافرینو ته د نړیوال سټنډرډ مطابق معیاري خدمتونه وړاندې کېږي. ترانسپورت او هوایی چلند په هوایی برخه کې د متحده عربي اماراتو د (ګاک) کمپنۍ سره درې (۳) لوی لوی تړونونه (د ځمکنی خدمتونو، هوایی چلند خوندیتوب او د ټول افغانستان هوایی خدمتونه) لاسلیک کړي دي، چې د یادو تړونونو په پای کې به موږ خپله ددې جوګه وګرځو چې ټولې تخنیکي برخې د کمو بهرنیانو پرځای، یو مخ د خپلو افغانانو له خوا پر مخ یوسو او په هوایی برخه کې به پر ځان بسیا واوسو ان شاءالله.

نو په ټوله کې الحمدلله د هوایی ترانسپورت برخه ډېره ښه فعاله ده چې د نړیوالو هوایی ډګرونو د ۲۴ ساعته فعال ساتلو په موخه مونږ د داخلي شرکتونو سره تړونونه لرو او د لا ښه کېدو لپاره یې پرله پسې کار کوو.

پوښتنه: د کابل ښار د ترانسپورت تنظیم لپاره مو کومې چارې تر سره کړي دي او څه په پلان کې لری؟

ځواب: د ځمکنی ترانسپورت د تنظیم په برخه کې مو بېلا بېلې طرحې جوړې کړي دي چې یوه یې د کابل ښاري ترانسپورت د تنظیم طرحه ده چې له نېکه مرغه د ریاست الوزراء درانه مقام لخوا منظور شوې ده او عملاً یې د پلې کېدو چارې روانې دي چه په همدغه طرحه کې د کابل ښار څخه ولایاتو ته د تلونکو

موټرو ترمینلونه/هډې د کابل ښار څنډو ته انتقالېږي (ډېری یې انتقال شوي او یا د انتقال په حال کې دي)، چې د انتقال نه وروسته ورته د ښار له اطرافي هډو څخه عامه ښاري ترانسپورت برابر شوی. همدارنګه د کابل ښار دننه ټول لوی او واړه مسیرونه حساب شوي په هر مسیر کې په ورځني ډول تقریباً څومره مسافر تګ راتګ کوي او هر مسیر څومره موټرونو ته اړتیا لري، په ښه او حساب شوي دي. ددغو مسیرونو د تنظیم لپاره څه کم (دوه سوه) نوي کارکوونکي ګمارل شوي دي او د هر مسیر موټرونه ثبت کېږي، ځانګړي سټېکرونه ورکول کېږي چې د موټر مالک، موټرچلوونکي او تګ مسیر یې پکې لیکل کېږي د یو مسیر موټر په بل مسیر کې فعالیت نشي کولای او د خاص مهال وېش له مخې به د سهار وختي څخه د ماښام تر ناوخته پورې فعالیت کوي، چې په دې سره به ښاریان وکولای شي په ټول ښار کې په اسانۍ سره تګ راتګ وکړي.

د یادولو ده چې د پنځو لویو ولایتونو (هرات، کندهار، ننگرهار، کندز او مزارشریف) لپاره مونږ د ترانسپورتي چوپړتیاوو د تنظیم طرحې چمتو او ژر به پلې شي، چې په دې سره به د هېوادوالو ګڼې ستونزې حل شي.

ان شالله تعالی

د هوايي دهليزونو تاريخ

يوه الوتکه اخلي چې سوداگريز توکي پکې ولېږدوي. بالاخره يې همداسې وکړل او يوه الوتکه يې د کمپنۍ په نوم واخيسته په لومړيو کې يې يوازې دومره کولای شول چې توکي پکې خپلو غړو هيوادونو ته ولېږدوي، دا کار په لومړيو کې يوازې کمپنۍ کاوه، وروسته د يو معلوم فيس په اندازه غړو هيوادونو سوداگرو ته هم اجازه ورکړل شوه. څه وخت وروسته نورو هيوادونو هم لېوالتيا وښوده او نورو هيوادونو ته هم د اړتيا وړ توکو لېږد کېده.

وروسته بيا دې پروسې د هوايي دهليزونو شکل غوره کړ او د هيوادونو د تفاهم څخه وروسته هوايي کارگوگانې (د توکو ډکې الوتکې) له يو هيواد څخه بل هيواد ته لېږدول کېدې.

په ۱۳۹۶ ل کال د افغانستان او هند تر منځ لومړنی هوايي دهليز پرانېستل شو.

د افغانستان بانک د راپور له مخې افغانستان په ۱۳۹۹ ل/۲۰۲۰ ز کال کې د ۱۹۴ ميليونو ډالرو په ارزښت ۷۴۱۴ ټنه کورني محصولات بهر ته صادر کړي وو.

په ۱۲۹۸ ل/۱۹۱۹ ز کال په انگليستان کې د الوتکو د کنټرول يوه نړيواله کمېټه جوړه شوه، چې په لومړيو کې ۱۹ هيوادونو د دې کمېټې غړيتوب درلود او همدې ۱۹ هيوادونو په رسميت وپېژنده. دا کمېټه ځکه ايجاد شوه چې په پورتنۍ یاد شوي کال د فرانسې په هوايي حريم کې د دوو الوتکو د ټکر په پايله کې اوه تنه پيلوټان چې دوه يې روزنيز استادان وو، ووژل شول. دا پېښه انگليستان او نورو هيوادونو ته د خطر زنگ و. د ورته پېښو د مخنيوي په موخه يې دا نولس کسيزه کمېټه رامنځته کړه. دې کمېټې په لومړيو کې پيلوټانو ته مشورې او روزنه ورکوله، کله چې له اقتصادي ستونزو سره مخ شوه، پرېکړه يې وکړه چې له دې وروسته بايد هره الوتکه يوه اندازه د اړتيا وړ توکي بل هيواد ته په وړيا توگه ولېږدوي او له پلورلو وروسته يې گټه دې کمېټې ته ورکړي. له دې پرېکړې وروسته هر هيواد په دې مکلف شو چې يو سيټ د دې کمېټې لپاره خالي کړي، دا سيټ د همدې کمېټې په نوم ونومول شو.

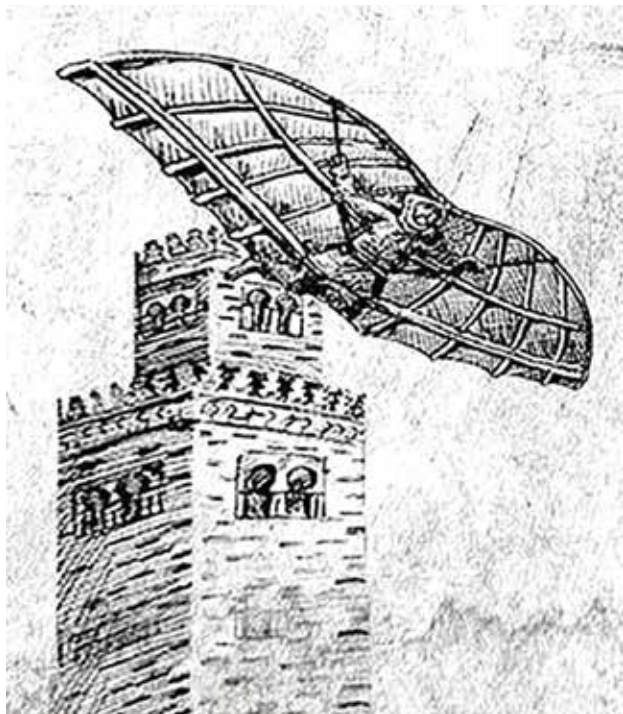
په ۱۲۹۹ ل/۱۹۲۰ ز کال دغې کمېټې د غړيتوب د فیس تر څنګ يو سيټ ځای هم د کمېټې په نوم خپل کړ. کله چې کمېټه په دې پوه شوه چې توکي د اوبو او ځمکې په پرتله د هوا له لارې ژر او ارزانه انتقالېږي؛ نو پرېکړه يې وکړه چې ټول غړي هيوادونه به په شريکه

تر ټولو ښه فکر هغه دی چې
دنورو د هوسايۍ لپاره وي.

پير روښان

د لومړني انسان د الوتنې کيسه

نورالله غازي

کله چې پر اندلس يا اوسنۍ هسپانيه د مسلمانانو شانداره حکمراني چلېده او د علومو چينې يې نه يوازې په اندلس کې په شور روانې وې، بلکې نورو هغو هيوادونو ته هم ورسېدې چې نن د نړۍ پرمختللي او د عصري علومو په ډگر کې پر ځان غره دي. د دې چينو له گټورو اوبو څخه به دوی خپل خالي ذهن د ډکولو لپاره گيلاسونه ترې ډکول او د اوبو شور يې په زړونو کې د بېلابېلو علومو بوټي راشنه کول. ځينو د علم تېرو غوښتل چې دې علم دوسته خلکو ښار و ديار ته ورشي او له ځان سره د علومو فيوضات او د غوړيدلو کتابونو له گلونو خپلو خونو ته شات راوړي.

په دې کې يوه ميرمنه هم شامله وه، چې د علم تېرې وه، کله چې دې هيواد ته راغله، د خلکو په لېدو يې په زړه کې دايمان چينې راوخوټېدې، د دې خلکو دين ته يې ليوالتيا پيدا شوه او د شهادت کلمې په ويلو د دې ښکلي دين بڼې ته ورننوته. دې ميرمنې غوښتل چې په دې عالمو وگړو کې ځان ته د ژوند ملگرۍ داسې يو څوک وټاکي، چې د مسلمانۍ سره سره يو عالم او فاضل شخص هم وي. اخبر يې د عباس له پلار سره واده وکړ.

۸۱۰ز کال و چې عباس د اندلس په اذن ښار کې نړۍ ته سترگې وغړولې، عباس چې لږ رالوی شو، ځيرک هلک و او د هر څه په اړه به

يې ژور فکر کاوه. په کوم هيواد، ښار و ديار کې چې د علومو چينې بهېږي، حتمن د وگړو پر فکر او مغز اغېز کوي. د ده مکمل نوم عباس بن فرناس بن ورداس التاكريني و. دی د خپل وخت يو جامع الکملات شخص و؛ شاعر، ستورپوه، انجنير او په لسگونو نورو علومو کې يې هم لاس درلود. له دې علومو سره يې دې ته هم پام شو، چې دا مرغان څنگه په هوا الوتنه کوي، د ده په زړه کې وو، چې داسې يو څه يې کړي وای چې د مرغانو په شان په هوا الوتلی وای. ده به په تخيل کې په ځان پسې وزرونه جوړ کړل او آن تر ستورو او سپوږمۍ به راتاو شو، فرناس له دې خيال څخه خوند اخيسته او کله کله به يې په خوب کې هم د

مرغه په شانې الوت کاوه. خو دې تخيل، خوب و خيال يې پر عقل او فکر هم پنځې ورځنيې کړې، لکه دا کار چې د کېدو وي او انسان په رښتيا د مرغه په شان په هوا الوتلی شي. دی نور د خيال نه راووت او په الوتلو يې ژور فکر پيل کړ، بايد چې فکر يې کړی وای، ځکه چې په قرآن مجيد کې يې لوستي وو:

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ صَافَّاتٍ وَيَقْبِضْنَ
مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا الرَّحْمَنُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ
بَصِيرٌ. (ابا دوی د خپل ځان د پالسه الوتونکې مرغانو وزرونه

غوړوونکې او ټولوونکې نه ویني؟ دا له رحمان څخه پرته بل هیڅوک نشته چې هغوی یې تم کړي وي، هماغه د هرڅه لیدونکی دی)

نو له دې سره يې په عملي کار لاس پورې کړ، کابو شل کاله يې خپلو تجربو ته دوام ورکړ او د مرغانو پر الوتنو يې ژور فکر وکړ، د ورځو نه يوه ورځ وه، چې ده په ښکاره اعلان وکړ چې انسان هم کولی شي چې دمرغه په شان والوځي، خلک ورپسې وځنديدل، مگر دی چندان د خلکو د خدا او تمسخر په کيسه کې نه شو. هو، لوی خلک وړو ځنډونو ته نه درېږي، بلکې ځنډ له لارې اېسته کوي او مزل کوي. د ده په سر کې د علومو يو کاروان روان و، په دې کاروان پسې که له هرې کوڅې د سپيو غيا راتله، ده بيخي نه اورېده او نه يې غوږ پرې گراوه. ده يوازې په دې فکر کاوه چې څنگه وزرې جوړې کړي او بيا يې په ځان پسې وتړي او لوړ الوت وکړي. ويل کېږي ده لومړی د يوې ماڼۍ څخه چې د ښکو خادر ورسره و، له يوه

منزل نه راتوپ کړل، چې لاندې ورو راوغورځيد، چې دا هم په نړۍ کې د لومړني پراشوت هڅه گڼل کيدای شي، مگر ده غوښتل چې په هوا کې سم الوت وکړي او د مرغانو په شان والوځي، ځکه دا يې يو لوی ارمان و او دی په دې پوهېده چې دا کار امکان لري او که هڅه وکړي، يوه ورځ به د گڼو خلکو پر وړاندې الوتنه وکړي.

يوه ورځ يې د مرغه په شان دوه لوی وزرونه چې له ورېښمو څخه جوړ شوي وو او ده د خپل وزن مطابق جوړ کړي وو، په ځان پسې وتړل. بيا يې له قرطبي څخه يو دوه ميله لرې په شمال ختيځ کې پرته يوې غونډۍ ته چې جبل العروس نومېده وخوت، هلته يوه کمره ته پورته شو، ده ته ډېر خلک راټول شوي وو، ټولو په حيرانو سترگو ورته کتل چې دا عمرخوړلی سړی چې عمر يې تر اويواوو کلونو رسېږي، څه ډول الوت کوي، که څه هم خلکو ته دا يو ډول د خدا وړ کار برېښېده، خو بيا يې هم د ده نورو کارونو ته په لېدو، داسې فکر هم کاوه چې ممکن دا عمر خوړلی سړی به الوتنه هم وشي کړای، ځکه تر دې وړاندې يې ښېښه جوړه کړې وه، ساعت يې جوړ کړی و او په ستور پوهنه کې يې داسې خبرې کړې وې چې د خلکو زړونو ته لوېدلې وې، نو ده ته يې په حيرانۍ کتل، د ده په لېدو خو به ځېنو ته خدا هم ورتله لکه يو لوی مرغه چې روان وي، ټول وجود يې د عقاب پر ښکو پوښلی و او دوه لوی وزرونه يې د ورېښمو د رسيو په واسطه په

ځان پسې تړلي وو، کله چې کمره ته وخوت یو کاغذ په لاس کې ورسره و او له همدې کاغذ څخه یې د خپلې الوتنې په اړه راتولو شویو خلکو ته معلومات ورکول، هغه وویل: اوس زه له تاسې سره خدای پاماني کوم، بیا یې خپلو وزرونو ته اشاره وکړه او زیاته یې کړه: د دې وزرونو د ښکته کولو او پورته کولو له لارښوونې سره زه کولی شم چې د مرغه په شان پاس په هوا کې وگرځم، که چېرې دا هر څه سم وو، له الوتو وروسته به بېرته په خوندي ډول رابښکته شم.

له دې سره یې لوی وزرونه وخوځول او په هوا شو، له خپل ځای څخه لرې لاړ او یو څو شیبې په هوا کې هم وگرځېد، خلکو په حیرانۍ ورته کتل، فرانس په هوا کې د یو لوی مرغه په شان ښکارېده، اخبر یې د خلکو په خوا کې په یوه هوار ځای کې د ښکته کولو تکل وکړ، کله چې ښکته کېده، په زړه کې ورتېره شوه، لکه یوه تېروتنه چې ترې شوي وي، د ناستې په وخت کې یې زړه په درزېدو شو، ده غوښتل چې پر ځمکه په کراره کېږي، خو له بده مرغه چې د ده د توقع خلاف ډېر په تېزۍ کېناست او له دې سره یې خپل وزرونه هم مات شول او ملا ته یې هم سخته صدمه ورسېده، مگر خپل ارمان یې پوره کړ او د مرغه په شان یې په هوا کې الوتنه وکړه. د ملا له ماتېدو سره ده ته یو نوی فکر پیدا شو او په دې پوه شو چې د ملا د ماتېدو او په کراره د نه کېناستو علت یې څه و، ده دا معلومه کړه چې باید د وزرونو سره یې

لکۍ هم جوړه کړې وای چې د ناستې پر وخت یې خپل تعادل پرې ساتلی وای او پر ځمکه پر کراره ناست وای، ده زړه کې وویل، ما د مرغانو پر وزرونو فکر کړی و، مگر لکۍ ته مې پام نه و شوی چې دا په ناسته کې د دوی تعادل هم ساتي. تر ده کابو شپږنیمې پیړۍ وروسته (داوینچي) د مرغه د ماشین انځور وکېښ او کابو یوولس پیړۍ وروسته د رایټ وروڼه په دې وتوانېدل چې لومړنۍ الوتکه جوړه کړي.

دا چې اوسنۍ الوتکې لکۍ لري او د ناستې پر مهال یې زیات زور پر شاتنیو ټایرونو راځي، دا پېښه لومړۍ عباس بن فرناس تجربه کړې وه، د ده دا لوی ارمان په زړه کې پاتې شو چې دا ځل یې پر لکۍ هم فکر کړای وای او پر ځمکه په کراره ناست وای. دا لوی مسلمان عالم او ساینس پوه په ۸۸۶ز کال له دې نړۍ څخه سترگې پټې کړې او خپل علم یې نورو مسلمانانو ته په میراث پرېښود.

اخیستنې:

1. قرآن مجید، سوره الملک آیات 19.
2. نخستین کسی که توانست در آسمان پرواز کند. ویسایت سرپوش. <https://tinyurl.com/ycx8mba3>
3. چودهری، وقاص. انسانی تاریخ کے پہلے اڑنے والے انسان <https://tinyurl.com/ysus5m6n>. 1/4/2018. Science Journal
4. ابن فرناس او د طیارې لومړنۍ طرحه. قمر انسټیټیوټ ویبپاڼه. <https://tinyurl.com/2uc9s3x6>

برای اینکه هیچ انتقادی از شما نشود فقط یک راه وجود دارد: هیچ کاری را انجام ندهید، هیچ چیز نگویید و هیچکس نشوید.

آرسطو

برای رفع این خطا از حروف مخصوص هوانوردی رونمایی نمود.

ساختار الفبای هوانوردی

مانند زبان انگلیسی در هوانوردی نیز دقیقا ۲۶ حرف وجود دارد اما تفاوت آن با حروف انگلیسی این است که در هوانوردی هر حرف یک کلمه متناظر دارد.

سازمان بین المللی هوانوردی ملکی برای جلوگیری از مشکل تلفظ حروف برای هر حرف یک کلمه در نظر گرفته و تمام افراد موظف هستند بجای تلفظ حروف از کلمات جایگزین استفاده کنند. لیست کلمات را در تصویر زیر ببینید.

A = Alpha	H = Hotel	O = Oscar	V = Victor
B = Bravo	I = India	P = Papa	W = Whiskey
C = Charlie	J = Juliet	Q = Quebec	X = X-Ray
D = Delta	K = Kilo	R = Romeo	Y = Yankee
E = Echo	L = Lima	S = Sierra	Z = Zulu
F = Foxtrot	M = Mike	T = Tango	
G = Golf	N = November	U = Uniform	

مثال: اگر شماره پرواز AFG ۵۱۶ باشد و کپتان بخواهد شماره خود را به کنترلر ترافیک هوایی اعلام کند باید بگوید:

Alpha Foxtrot Golf five one six

علاوه بر مکالمات میان کپتان ها و کنترلران ترافیک هوایی و عملیات زمینی میدان های

چنانچه متوجه شده اید در عقب مکروفون خیلی از صداها شبیه هم تلفظ می شوند. فلذا برای اینکه از هرگونه خطا جلوگیری شود برای هر حرف کلمه خاصی در نظر گرفته شده که تلفظ و شنیدن آن آسان بوده و به عوض آن حرف استفاده می گردد.

از این الفبا کپتان ها و کنترلرهای ترافیک هوایی استفاده می کنند تا دستورالعمل ها را بدون ایجاد مشکلی انجام دهند.

الفبای هوانوردی در دهه ۵۰ میلادی توسط سازمان بین المللی هوانوردی ملکی (ایکاو) به وجود آمده است تا به وسیله آن اشتباهات حین مکالمات به کمترین میزان برسد.

در زبان انگلیسی بعضی حروف از نظر تلفظ شبیه به هم هستند مانند N, M, از جانب دیگر مکالمات رادیویی بین کپتان ها و کنترلر تاور ترافیک هوایی توسط مخابره بی سیم انجام می شود و کیفیت صدای واضحی ندارد و به راحتی هنگام تلفظ این حروف باعث سردرگمی می گردد.

نکته دیگر اینکه کپتان های مختلف از سراسر دنیا با زبان و لهجه های متفاوت در صنعت هوانوردی ملکی شاغل اند و هرکدام حروف انگلیسی را به شکلی مخصوص به زبان و لهجه خود تلفظ کنند که احتمال به وجود آمدن مشکل پیش می آید به همین علت ایکاو

هوایی ملکی، از این حروف در ثبت و راجستر طیاره های ملکی نیز استفاده می شود. هر طیاره یک کود ثبت و راجستر مخصوص به خود را دارد که به آن Tail number نیز گفته می شود و به شکل بالا اسم طیاره تلفظ می شود نه حروف.

نحوه درست بیان کلمات و چگونگی ارتباط بین کپتان و کنترلر ترافیک هوایی که باید رعایت شود در بخش چهاردهم مقررات هوانوردی ملکی افغانستان، انکس دهم و سند شماره (۹۴۳۲) سازمان بین المللی هوانوردی ملکی به طور مکمل توضیح داده شده است.

لوی او وړوکی

په شفتالو کې زړی دی په زړي کې ونه ولاړه ده.

د غنمو په وړو کې دانه شته، په دانو کې همدغسې وړي شته. په چرگه کې هگۍ ده په هگۍ کې چرگه ده. دغه یوه دانه پندانه، چې گوري تېل او پلته دواړه لري او په حقیقت کې بله ډیوه ده، مگر ستا سترگې رڼا نه ویني. ته خبر نه یې چې په یوه دانه او په یو شاخکي کې عالمونه پراته دي.

ته پخپله هم د غنم په دانه کې وېده وې، بیا دې په یوه شاخکي اوبو کې لامبو وهلې نن په لویه بیړۍ کې ناست یې او په لویو دریابونو کې گرځې. څه شی چې ته وړوکی گنې هغه هم لوی دی، یا هغه څه چې تا ته لوی ښکاري هغه هم کوچنی او وړوکی دی. ته ونه لویه گنې هغه په یوه زړي کې ده. تا ته زړی وړوکی معلومېږي په هغه کې غټه ونه ځای شوې ده. دغه غټه هندوانه، چې گوري کال ته نه پاتې کېږي او عمر یې ډېر لنډ دی، دغه د هندوانې کوچنی زړی تا ته هر کال تازه هندوانې درکوي.

د زړي قیمت له هندوانې نه لږ نه دی. که زړی ورک شو هندوانه ورکېږي. نو راشه هیڅ شی وړوکی او کوچنی مه گڼه، ځکه چې دلته غټ او کوچنی لوی او وړوکی نشته، ټول برابر دي یوازې خدای لوی دی او بس.

گل پاچا الفت

گلبهارخان د افغانستان د ملکي هوايي چلند

لومړنی عمومي مدیر

شوې مری راوگنډله، ډېر قدر و عزت یې راکړ او بیا یې په جاله کې کښولم، د کونړ له سینده یې راپورې کړم او په جلال اباد کې یې سردار محمد داود خان ته چې هغه وخت د جنگ قومندان و، وسپارلم. له دې څخه وروسته بیا گلبهار خان د هوايي ځواک عمومي قومندان وټاکل شو.

په ۱۳۲۵ ل کال کې افغانستان د شیکاگو تړون په نوم د نړیوال ملکي هوايي چلند له تړون سره یو ځای شو، چې په اساس یې د اریانا افغان هوايي شرکت الوتکو د نړۍ گوټ گوټ ته الوتنې پیل کړې. په ۱۳۳۱ ل کال د ملکي هوايي چلند برخه د هوايي ځواک له قومندانۍ څخه بېله او د صدارت عظمی تر رهبرۍ لاندې د ملکي هوايي چلند عمومي مدیریت رامنځته شو، چې په مستقیمه توګه یې د الوتنو د کنټرول او د ملکي هوايي ډګرونو اداره پر غاړه واخېسته او ښاغلی گلبهارخان چې د هوايي چلند په برخه کې یې تجربه درلوده، د ملکي هوايي چلند د عمومي مدیر په توګه وټاکل شو، چې دا د افغانستان په تاریخ کې لومړنی کس و چې د ملکي هوايي چلند عمومي مدیر شو، چې په همدې کال له هند، او څلور کاله وروسته له شوروي سره د هوايي چلند په برخه کې تړونونه لاسلیک شول او د دې تر څنګ له

گلبهار خان د پکتیا ولایت د اریوب ځایو ولسوالۍ د بیلووت کلي د هاشم خان په کور کې نړۍ ته سترګې وغړولې، ده د پیلوټۍ زده کړې په بریتانوي هند کې ترلاسه کړې. دی د هوايي ځواک له قومندانۍ څخه و، له ده سره په ۱۳۲۵ ل شا و خوا کلونو کې یوه عجیبه پېښه وشوه، د ده جنګي الوتکه د کونړ ولایت د نرنګ د چارقلعه کلي په عیدګاه کې راوغورځېده چې یو تن پیلوټ پکې ځای پر ځای ومړ او گلبهار خان په زخمي حالت کې د قهرېدلو کسانو پنجو ته ولوېد، د دې سیمې خلک چې د هغه وخت له شاهي حکومت سره یې ځینې مشکلات درلودل، له دې قهرېدلو کسانو څخه یو کس د گلبهار خان پر مړۍ چاړه راتېره کړه، مګر نورو ترې منعه کړ او ورته ویې ویل چې مه یې وژنئ له خیرې څخه ښه سړی ښکاري، په دې وخت کې د همدې سیمې ملکانو حاجي حکیم خان ساپي او منجورخان ساپي چې دواړه د شونګرۍ اوسیدونکي وو او د چارقلعه په اوکړه مار کې اوسېدل، گلبهار خان یې له دې کسانو څخه وژغوره او کور ته یې بوتلو، د یو پخواني پیلوټ (غلام مصطفی طائر) له خولې چې ویل یې ما ته گلبهار خان پخپله کیسه کوله ویل یې کله چې دې ملک خپل کور ته بوتلم، میرمن یې د ورېښمو په تار په چاړه پرې

پاکستان سره یوه داسې هوکړه لاسلیک شوه چې د کراچۍ له لوري اروپا ته سفر وشي. له دې وروسته له امریکا سره د هوايي چلند لپاره د ۱۴ میلیونو ډالرو پور هوکړه لیک لاسلیک شو او د پان امریکن کمپنۍ سره داسې هوکړه لاسلیک شوه چې د خوارلسو میلیونو ډالرو پور څخه پر دوه نیم میلیونو ډالرو به پیلوټان او د ملکي هوايي چلند کارکوونکي روزي او په پنځه ملیونه به د کندهار هوايي ډگر جوړوي. کله چې گلېهار خان د ملکي هوايي چلند عمومي مدیر وټاکل شو، هغه کونړی ملک او د ده میرمن چې دی یې له مرگه ژغورلی و او پناه

یې ورکړې وه، دواړه د حج د فريضي لپاره سعودي عربستان ته ولېږل. د ملکي هوايي چلند د عمومي مدیریت له دندې وروسته گلېهار خان تقریباً شپږ کاله د آریانا افغان هوايي شرکت رئیس هم پاتې شوی دی. ویل کېږي چې گلېهار خان ډېر دینداره ځوان و، د خپلو ملگرو او همکارانو په منځ کې په ملا گلېهار مشهور و، دی غالباً په ۱۳۸۸ ل کال کې د پېښور په حیات اباد کې په حق ورسید او جنازه یې د پکتیا ولایت آریوب ځایو ولسوالۍ په بیلووت کلي کې خاوروته وسپارل شوه.

د شیرپور هوايي ډگر

اخيستنې:

۱. د کپتان محمد ظاهر مومند ناچاپه اثر
۲. فدا محمد فدوي و دوکتور احمد کبير هوانورد، سير انکشاف هوانوردی ملکی افغانستان. وزارت هوانوردی ملکی، ۱۳۶۸ هـ.ش، صفحه ج.
۳. ولی الله ملکزی. کونړ غرونه، غورځنگونه. هاشمي خپرندويه ټولنه، ۱۴۰۰ ل، ۵۳-۵۴ مخونه.

بعضی از دستاوردهای وزارت ترانسپورت و هوانوردی

بعضی از دستاورد های وزارت ترانسپورت و هوانوردی

وزارت ترانسپورت و هوانوردی در راستای تامین اهداف عمده خویش که شامل مدیریت، تنظیم، انسجام، سازماندهی و نظارت از سیستم ترانسپورت جاده ای و هوانوردی به شکل موثر و مصئون، قابل دسترس، سازگار با محیط زیست؛ بخاطر رشد و شگوفایی اقتصاد کشور و اتصال منطقه ای و اهداف جهانی است، متمرکز می باشد. این وزارت که یکی از وزارت های مهم و عایداتی کشور است، در زمینه های مختلف؛ همچون امنیت هوانوردی، مصئونیت پرواز، تنظیم ترافیک هوایی، خدمات زمینی، خدمات هواشناسی، نظارت شرکت های هوایی و زمینی و مدیریت مارکیت، توسعه، تجهیز و حفظ و مراقبت میدان های هوایی و ترمینال ها و هده های ترانسپورتی، کار های مهم و بنیادی را در دو بخش ترانسپورت زمینی و هوایی انجام داده است که قرار ذیل بعضی از موارد شان به صورت فهرست وار بیان می شود:

قرارداد خدمات زمینی (Ground Handling)

از عقد این قرارداد، انجام خدمات زمینی در سه میدان هوایی بین المللی افغانستان (کابل، خواجه عبدالله انصاری و احمدشاه بابا) از قبیل انتقال مسافر در پرواز، ترخیص و تخلیه داخل طیارات، انتقال چمدان در پرواز و انتقال محموله می باشد. خدمات برای مسافری در داخل ترمینال و خدمات شبانه روزی و برخی خدمات مرتبط دیگر نیز شامل این قرار داد است.

قرارداد خدمات زمینی (Ground Handling) میدان هوایی بین المللی کابل، خواجه عبدالله انصاری و احمدشاه بابا به تاریخ ۲۴ ماه می ۲۰۲۲ میان کپتان غلام جیلانی وفا، معین عملیاتی وزارت ترانسپورت و هوانوردی و رزاق اسلم، مدیر عامل شرکت گاک با حضورداشت محترم ملا عبدالغنی برادر، معاون اقتصادی ریاست الوزراء و تعدادی از سرپرست وزیران کشور به امضا رسید. مدت این قرارداد هجده ماه می باشد و هدف

امضا قرارداد خدمات امنیت هوانوردی (Aviation security services)

قرارداد خدمات امنیت چهار میدان هوایی کشور؛ کابل، احمد شاه بابا، خواجه عبدالله انصاری و مولانا جلال الدین محمد بلخی میان الحاج غلام جیلانی وفا، معین عملیاتی وزارت ترانسپورت و هوانوردی و ابراهیم معروفی، رئیس اجرائیه شرکت گاک امارات متحده عربی، امضا شد. بخش های چک، تلاشی مسافران و اموال شان، تامین امنیت طیاره ها و میادین هوایی با معیار های بین المللی شامل این قرارداد می باشد.

امضا قرارداد خدمات رهنمود هوایی

طیارات که از حریم هوایی افغانستان عبور می کنند و یا در میدان های هوایی بین المللی فرود می آیند ارایه می شود. ماهیت این قرارداد، به گونه مشارکت عامه و خصوصی بوده که بر مبنای آن، شرکت گاک مجموعاً مبلغ ۳۱۹ میلیون دالر آمریکایی سرمایه گذاری خواهد کرد. معیاد مجموعی

این قرارداد نیز میان وزارت ترانسپورت و هوانوردی و شرکت گاک به امضا رسید. این قرارداد طی مراسمی در مرکز اطلاعات و رسانه های حکومت، در حضور محترم الحاج ملا عبدالغنی برادر، معاون اقتصادی ریاست الوزرا به امضا رسید. با تطبیق این پروژه، خدمات هوایی بر اساس استندهای بین المللی به

افغانستان

این قرارداد مدت (۱۰) سال بوده که در شش ماه اول شرکت گاک، در بخش ظرفیت سازی و تجهیز بخش های مورد نیاز کار نموده و سپس، خدمات رهنمود هوایی را عرضه خواهد کرد. امضا این سه قرارداد مهم بر افزایش تجارت، ترانزیت، معیاری سازی میادین هوایی، تربیه متخصصین، تامین مصئونیت پرواز ها و جمع آوری عواید اثرات مثبت دارد.

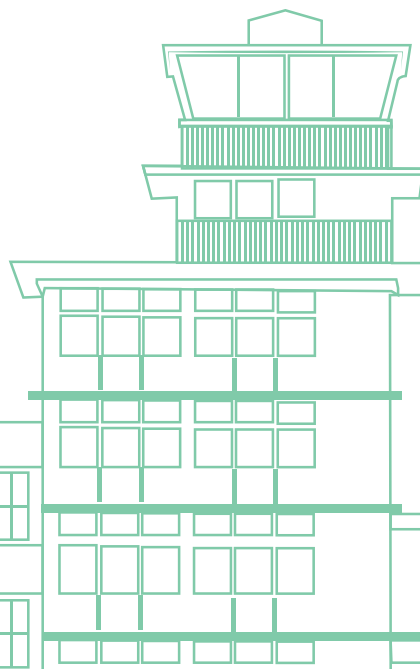
سیستم نظارت مصئونیت هوانوردی افتتاح شد

باشد، به نمایندگان شرکت ها فرستاده می شود تا آنها اصلاحات آورده و دوباره در سیستم درج نمایند.

تمامی این پروسه توسط سیستم انجام می شود و مفتشین مصئونیت هوانوردی، پرسونل تخنیکی بخش های عملیات مصئونیت، قابلیت پرواز و لایسنس قادر به نظارت و درج اصلاحات نظر به صلاحیت های تفویض شده در سیستم می باشند. همچنین امکان ایجاد گزارش از سیستم هم وجود دارد و تمام نظارت های که صورت گرفته در سیستم ثبت می شود.

سیستم نظارت مصئونیت هوانوردی به منظور بررسی اسناد طیارات، شرکت های هوایی، میادین هوایی، مراکز ترمیماتی و حفظ و نگهداری طیاره ها و مراکز آموزشی بخش هوانوردی ایجاد شده و تمام چک لیست های مفتشین ریاست مصئونیت پرواز در این سیستم اضافه می شود و مفتشین می توانند که از طریق سیستم، پلان نموده و بررسی خود را انجام بدهند.

در این سیستم برای نمایندگان شرکت های هوایی و یا مراکز ترمیماتی و مراکز آموزشی هم حساب کاربری ساخته می شود و در زمان بررسی ها اگر کاستی ها در اسناد موجود

فعال نمودن میدان های هوایی کشور

نابود شدند و تمام امورات هوانوردی و عملیات هوایی فلج و تعطیل شده بود.

وزارت ترانسپورت و هوانوردی بسیاری از دستگاه ها و سیستم های مدرن، تأسیسات و وسایط تخنیکی این میدان هوایی را مجدداً فعال نمود و عملیات پروازی دوباره به شکل عادی و نورمال برگشته و طیاره ها، پروازهای خویش را از این میدان هوایی به ولایات و کشورهای (پاکستان، ایران، امارات متحده

همان طوری که همه میدانند، نیروهای ناتو و آمریکایی مستقر در میدان هوایی بین المللی کابل در هنگام خروج بیش از ۷۰ فیصد تجهیزات، تأسیسات و وسایط تخنیکی این میدان هوایی را تخریب نموده و بسیاری از تجهیزات؛ از جمله سیستم ارتباطات این میدان هوایی که با ۱۹۲ کشور در ارتباط بود تخریب؛ کمپیوتر ها و کمره های امنیتی پیشرفته که میلیون ها دالر ارزش داشتند،

عربی؛ از جمله به شهر العین امارات متحده عربی که مدت هفت سال پرواز در این سکتور متوقف بود، چین، ازبکستان، روسیه، عربستان سعودی، هند و قطر از سر گرفتند که اکنون پروازهای خارجی عملاً به این کشورها صورت می‌گیرد.

علاوه بر این، از میدان هوایی بین‌المللی خواجه عبدالله انصاری، احمد شاه بابا، مولانا جلال الدین محمد بلخی و خوست مطابق قوانین و سفارشات سازمان جهانی هوانوردی ملکی (ایکاو) عملیات پروازی بدون کدام سکتگی انجام شده/می‌شود و تمام بخش‌ها و دستگاه‌های راهنما به خاطر عملیات پروازی طیاره‌ها و ارائه خدمات اجتماعی فعال می‌باشد. همچنین میدان هوایی ننگرهار که در ۲۰ سال توسط نیروهای آمریکایی و ناتو فقط برای اهداف نظامی استفاده می‌شد؛ پس از دو دهه برای پروازهای ملکی آماده شد و در حال حاضر توسط وزارت ترانسپورت و هوانوردی اداره می‌شود و عملاً پروازها از این

میدان هوایی صورت می‌گیرد. تیم کاری مسلکی و حرفه‌ای وزارت ترانسپورت و هوانوردی، سیستم مخابره، برج‌های مراقبت و تمام تجهیزات کنترل تاور میدان هوایی را که غیرفعال بود ترمیم، تنظیم و دوباره فعال کردند. همچنین ترمینال تاریخی میدان هوایی ننگرهار با امکانات لازم تجهیز و تنظیم شده و به صورت معیاری برای پذیرش و پروسس مسافirin آماده شده است. این ترمینال به صورت اساسی رنگمالي و ماشين اکسري و سالون انتظار شان به شکل استندرد آماده شده است.

علاوه بر این در میدان هوایی بین‌المللی خوست در طول یک سال گذشته مسجد به صورت اساسی با سالون‌های جداگانه مردانه و زنانه برای نمازگزاران و مسافirin محترم در دو طبقه اعمار شده است و نیز پارک تفریحی به ارزش ۲ میلیون افغانی در این میدان هوایی به صورت معیاری ساخته شده و این میدان هوایی به برق شهری وصل شده است.

انتقال و نصب سه پایه دستگاه رادار در

کابل، هرات و مزار شریف

اولین پایه رادار سرتاسری برای نصب در کابل، هرات و مزار شریف ترخیص شد؛ محموله رادارهای سرتاسری حاوی سه پایه رادار از کشور فرانسه وارد افغانستان شده و در میدان هوایی بین‌المللی کابل به وزارت ترانسپورت و هوانوردی تحویل داده شد.

بعداً یکی از این سه پایه رادار در کابل نصب شد و دو پایه دیگر آن جهت نصب به میدان هوایی بین‌المللی خواجه عبدالله انصاری در هرات و مولانا جلال الدین محمد بلخی در مزار شریف انتقال داده شد.

سیستم (پی ای ال)

(PEL) Personal Licensing

ببینند. این کارت‌ها دارای کد شناسایی (QR Code) می‌باشد که با استفاده از این کد ها در سیستم، اصلی و جعلی بودن معلومات اشخاص مشخص می‌شود که امکان جعل و تقلب در این سیستم وجود ندارد.

گفتنی است که این سیستم مطابق با استانداردها و معیارهای سازمان بین‌المللی هوانوردی ملکی (ایکاو) ایجاد شده که با استفاده از این سیستم، سهولت‌های زیادی در روند کاری مصونیت پرواز به وجود می‌آید.

برای اولین بار سیستم (پی ای ال) PEL در افغانستان ایجاد شد و در سیستم

(PEL) PERSONNEL LICENSING

برای اولین بار برای هفت تن از انسپکتران لایسنس انسپکتری و کارت داده شد.

اشخاص و نهاد های اداری ذیربط در این سیستم؛ شرکت های هوایی، رئیس مصونیت پرواز و انسپکتران می باشد که مسئولیت اصلی به دوش انسپکتران می باشد. دارندگان کارت، در هر جای دنیا که باشند، می توانند وارد این سیستم شده و معلومات خویش را

چک عمومی طیارات شرکت های هوایی

برای اولین بار پروسه C20-Check طیاره ایربس A310-300 د آریانا افغان هوایی شرکت که قبلاً در خارج از کشور با هزینه بالغ بر ۱,۳ میلیون دالر آمریکایی و در مدت پنج الی شش ماه انجام می شد، اکنون در داخل کشور توسط تیم تخریکی و مسلکی د آریانا افغان هوایی شرکت تحت نظارت وزارت ترانسپورت و هوانوردی برابر با معیارهای هوانوردی جهان با هزینه حدوداً ۲۰۰ هزار دالر

۷۳۷-۵۰۰ شرکت هوایی آریانا در داخل کشور توسط تیم تخریکی و مسلکی د آریانا افغان هوایی شرکت تحت نظارت انسپکترهای مسلکی وزارت ترانسپورت و هوانوردی برابر با معیارهای هوانوردی جهان انجام شد که، به سطح کشور و هوانوردی افغانستان بی پیشینه بوده و دست آورد بزرگ برای هوانوردی افغانستان تلقی می شود.

آمریکایی و در مدت ۲۸ روز کاری موفقانه تکمیل و به بهره برداری سپرده شد که، به سطح کشور و هوانوردی افغانستان بی پیشینه بوده و دست آورد بزرگ تلقی می شود. به تعقیب آن مرحله C-20-Check طیاره بوئینگ ۷۳۷ شرکت هوایی آریانا نیز در داخل کشور آغاز و با موفقیت به پایان رسید. همچنین مرحله C+D-Check طیاره بوئینگ

انستیتوت هوانوردی ملکی

شامل درس شده و در حدود بیش از ۱۰۰ نفر فارغ شده که اکثر آنها فعلا در بخش های مسلکی و تخنیکی هوانوردی کار میکنند. وزارت ترانسپورت و هوانوردی در تلاش است تا با تکیه بر منابع مادی و معنوی موجود، نیاز نیروی انسانی ماهر خویش را مطابق با استانداردهای جهانی با استفاده از این انستیتوت و اعزام کارمندان جهت فراگیری آموزش های مسلکی لازم به خارج از کشور برآورده کند.

قابل ذکر است که در همین اواخر هفت تن از کارمندان ریاست تنظیم خدمات ترافیک هوایی برای فراگیری آموزش های تخصصی و مسلکی در بخش ارایه خدمات هوایی و کنترل ترافیک هوایی، به شهر العین امارات متحده عربی اعزام شده بودند که بعد از فراگیری آموزش های لازم و سپری نمودن امتحان، سرتفیکت های شان را اخذ نموده و به کشور برگشتند.

انستیتوت هوانوردی ملکی که یکی از ریاست های مسلکی وزارت ترانسپورت و هوانوردی است، همه ساله در دو بخش کنترل ترافیک هوایی (ATC) و تکنالوژی هوانوردی (CNS) از ۳۴ ولایت کشور از طریق پروسه آزاد اشتراک در امتحان اختصاصی کانکور، (کسانی که به زبان انگلیسی بلدیت کامل داشته باشند و فارغ صنف دوازدهم باشند محصل جذب می نمایند.) این محصلین به مدت دو سال در رشته های متذکره با امکانات لازم و صنوف درسی معیاری و لیلیه استندرد و مجهز، فضای سبز عاری از سر و صدا، مسجد برای ادای نماز که در این اواخر اعمار شده، درس می خوانند و به سویه ۱۴ پاس از این انستیتوت فارغ می شوند که اکثر آنها در بخش های مسلکی وزارت ترانسپورت و هوانوردی، شرکت های هوایی استخدام می شوند که از یک سال گذشته به این طرف، در حدود بیش از ۲۰۰ نفر در این انستیتوت

میدان هوایی چهارسده در ولایت غورافتتاح شد

این میدان هوایی در ولسوالی چهار سده این ولایت توسط وزارت ترانسپورت و هوانوردی با همکاری نهاد پکتیک اعمار شده که هدف از افتتاح این میدان هوایی، حل مشکلات عاجل و ضروری مردم شریف این ولایت؛ مخصوصاً مردم ولسوالی چهارسده عنوان می‌شود که انتظار می‌رود با گشایش و استفاده از این میدان هوایی کوچک، بخشی از مشکلات مردم این ولسوالی که به دلیل مسیرهای صعب‌العبور از طریق ترانسپورت زمینی در مواقع ضروری؛ ازجمله در فصل زمستان با مشکل رفت و آمد روبرو اند رفع گردد و در بخش کمک‌رسانی عاجل یاری رساند.

لغو شرکت هوایی باختر

شرکت هوایی باختر در اواخر نظام قبلی ایجاد شد، این شرکت هوایی داخلی یک طیاره داشت که به صورت کرایه از شرکت هوایی آریانا گرفته بود. به منظور جلوگیری از مصارف اضافی و ضیاع بیت المال و با توجه به اینکه شرکت هوایی باختر الزامات و معیارهای یک شرکت هوایی داخلی را طبق مقررہ ایجاد موسسات حمل و نقل هوایی تکمیل کرده نتوانست، وزارت ترانسپورت و هوانوردی به همکاری شرکت هوایی آریانا، وزارت مالیه و سایر نهاد های ذیدخل طرحی را نهایی ساخته و به مقام ریاست الوزرا پیشنهاد داد و به اساس فرمان شماره ۲۸ مورخ ۱۴۴۳/۲/۲۸ ریاست الوزراء کشور، شرکت هوایی باختر لغو و انتقال و راجستريشن مجدد طیاره بوئینگ B737-500 به شرکت هوایی آریانا افغان تکمیل گردید و تمام کارمندان مسلکی شرکت هوایی باختر نیز در تشکیل شرکت هوایی آریانا اضافه شد.

پوه هغه څوک دی
چې کارونه یې نېک وي.

(حضرت عمر فاروق رض)

SIMULATORS DEVICE

مصنوعي دستگاه له لگښت پرته فعاله شوه

هغه محصلين چې ملكي هوايي چلند په انسټيټيوټ كې د هوايي ترافيك كنټرول په څانگه كې زده كړې كوي، يوه برخه يې په عملي ډول د سمپليټور زده كول دي. پخوا دا سيستم په ډېره لوړه بيه د بهرنيانو له خوا د كابو اويا زره امريكايي ډالرو په لگښت د يو كال لپاره فعالېده، له نېكه مرغه د ترانسپورټ او هوايي چلند وزارت د مسلكي كادرونو په هڅو او زيار سره دا سيستم له كوم لگښت پرته په دوامدار ډول فعال شو.

نهایی سازی طرح مسوده قانون هوانوردی

مسوده تعديل قانون هوانوردی ملكی افغانستان، مسوده تعديل ۱۴ مقرر هوانوردی ملكی (Afghanistan Civil Aviation Regulations)، و در حدود ۱۵۰ سند هوانوردی ملكی افغانستان (Afghanistan Civil Aviation Document) طبق شریعت اسلامی و شرایط فعلی کشور با در نظر داشت اسناد سازمان بین المللی هوانوردی ملكی تکمیل و جهت اجراءات بعدی به دفتر مقام عالی امیر المومنین (حفظه الله) و وزارت عدلیه جهت طی مراحل و منظوری ارسال گردیده است. همچنان طرز العمل قیمت اسناد هوانوردی ترتیب و قابل اجرا میباشد.

د آريانا افغان هوايي شرکت يو تن افغان انجنير نوې الوتکه جوړه کړې

د آريانا افغان هوايي شرکت د داوود په نوم يو افغان انجنير په دې توانېدلی دی چې په خورا کمو امکاناتو الوتکه جوړه کړي. انجنير داوود د دې الوتکې په جوړولو کې له المونيمو څخه ګټه اخيستې ده. دی زياتوي که چيرې امکانات ورته برابر شي، کولی شي چې تر دې يې کارونه لا ښه او معياري شي.

د ترانسپورت او هوايي چلند وزارت مالي او اداري معين حافظ انجنير صديق الله عابد نوموړي انجنير او د دې الوتکې د ويرينګ برخې انجنير په نغدي مرستو ونازول او له خپل لورې يې د هر ډول همکارۍ او ملاتړ ډاډ ورکړ.

د اريانا افغان هوايي شرکت لومړنۍ (DC-3) الوتکه

هواشناسی

Special weather report برای پیلوتان داخلی
و خارجی جهت مصئونیت پروازها تهیه و به
دسترس آنها قرار داده می شود.

[illegible]

مرکز واحد کاری

جهت توزیع اسناد ترانسپورتی و ترافیکی وسایط فاقد اسناد ایجاد شد

به منظور فراهم سازی تسهیلات بیشتر به هم وطنان و جلوگیری از بروکراسی و ضیاع وقت، مرکز طی مراحل توزیع اسناد ترانسپورتی و ترافیکی وسایط باربری و مسافربری فاقد اسناد (One Stop Shop) ایجاد شد.

این مرکز به اساس طرح پیشنهادی که از طرف کابینه منظور شده است جهت طی مراحل توزیع اسناد برای موترهای باربری و مسافربری فاقد اسناد ایجاد شده اند. با ایجاد این مرکز؛ روند طی مراحل اسناد متذکره تسریع یافته و از ضیاع وقت جلوگیری خواهد شد.

تصویب ده طرح برای حل مشکلات ترانسپورتی توسط کابینه امارت اسلامی افغانستان:
به منظور بهبود امور ترانسپورتی در افغانستان و رفع مشکلات ترانسپورتی، به تاریخ ۱۴۴۳/۳/۳ هـ ق که برابر می شود با ۱۴۰۰/۷/۱۹ هـ ش، کمیسیون تنظیم امور ترانسپورتی امارت اسلامی افغانستان تشکیل شد و این کمیسیون ۱۰ طرح را به کابینه ۱.۱.۱ پیشنهاد کرد که این ده طرح از طرف کابینه تصویب شد که قرار ذیل ذکر می گردد.

۱. تعیین قیمت واحد (۱۳۰) افغانی برای دریافت محصول تسهیلات ترانسپورتی در سیستم آسیکودا؛
۲. ایجاد سیستم الکترونیکی ترافیکی؛
۳. تنظیم فعالیت موترهای (دست راست) برابر سیستم ترانسپورت افغانستان، پس از تطبیق این پلان، بیش از ۲۰ میلیارد افغانی به خزانه امارت اسلامی افغانستان افزوده خواهد شد؛
۴. نصب پلیت ها در وسایط باربری در مکان های تعیین شده؛
۵. جلوگیری از فعالیت وسایط نقلیه که اسناد ترافیکی و ترانسپورتی ندارند؛
۶. وسایط نقلیه که چندین سال است جواز سیر و اسناد ترافیکی شان تمدید نشده است، برای تمدید مدارک، تخفیف ویژه داده می شود؛
۷. طرح اصلاح و بهبود نظم ترانسپورتی و ترافیکی در شهر کابل؛
۸. طرح تنظیم نوبت وسایط باربری در بنادر مرزی؛
۹. طرح حل مشکلات ترمینال پایتخت؛
۱۰. طرح نصب سیستم ردیاب GPS-Global Positioning System در موتر های داخلی و خارجی.

امضاء موافقت نامه احداث هده وسایط مسافربری

لین بدخشان - کابل

موافقت نامه احداث و اعمار هده وسایط نقلیه مسافربری کلان ظرف (لین بدخشان - کابل)، میان وزارت ترانسپورت و هوانوردی با محترم ننگیالی، مالک زمین، واقع در باغ شاه شهر فیض آباد بدخشان در مقر این وزارت امضاء شد.

مالک جایداد به اساس این موافقت نامه وظیفه دارد که هده مذکور را با تمام تاسیسات لازم احداث و اعمار نماید.

برنامه آموزشی برای رانندگان وزارت ها و ادارات ملکی

مطابق مصوبه شماره ۳۲ مورخ ۱۴۴۳/۹/۲۴ کابینه امارت اسلامی افغانستان، برنامه ارتقای ظرفیت برای رانندگان تمام وزارت ها و ادارات ملکی کشور از طرف وزارت ترانسپورت و هوانوردی آغاز شده و این پروسه در وزارت ها و ادارات ملکی جریان دارد. کارمندان مسلکی و تخنیکي این وزارت، هر روز با رفتن در یکی از وزارت ها و ادارات ملکی، برنامه آموزشی ارتقای ظرفیت را برای تمام رانندگان آن نهاد دایر نموده و مکلفیت های رانندگان و تمام موارد مربوط به حفظ و مراقبت از وسایط نقلیه و طرق رانندگی را به صورت مفصل به رانندگان ارایه می نمایند.

تبدیل قانونی اتحادیه های ترانسپورتي سابق به شرکت های حمل و نقل آغاز شد

وزارت ترانسپورت و هوانوردی به منظور استندرد سازی سکتور ترانسپورت زمینی و عملی سازی ۱۰ مورد طرح که از جانب کمیسیون های ترانسپورتي و اقتصادی و کابینه امارت اسلامی افغانستان پیرامون رسیدگی و حل مشکلات ترانسپورتي مورد تصویب و تایید قرار گرفته اند تصمیم گرفت که تمام اتحادیه های ترانسپورتي که در افغانستان فعالیت دارند و از ترانسپورت زمینی استفاده می نمایند به شرکت ترانسپورتي تبدیل شود که این روند از چندین ماه قبل به این سو آغاز شده است و جریان دارد و خیلی از اتحادیه های ترانسپورتي تبدیل به شرکت ترانسپورتي شده اند و جواز خویش را مستقیم از وزارت ترانسپورت و هوانوردی اخذ نموده اند.

توزیع کارت و کتابچه الکترونيکی به شرکت های ترانسپورت زمینی

توزیع کارت و کتابچه الکترونيکی به شرکت های ترانسپورت زمینی از چندین ماه قبل به این طرف آغاز شده و این امر باعث معیاری سازی سیستم ترانسپورت زمینی می شود و تمام شرکت های ترانسپورتي الزامی است که این کارت و کتابچه را دریافت کنند؛ زیرا این کتابچه و کارت از اهمیت بالایی برخوردار است و مثل تذکره و پاسپورت برای رانندگان مهم است.

دنیوال وات ترانسپورت اتحادیې د اکاډمۍ د تاسیس هوکړه IRU-International Road Transport Union

د ترانسپورت او هوایی چلند وزارت سرپرست **الحاج ملا حمیدالله اخندزاده** او د سوداگری خوني سرپرست محمد یونس حسین لخوا د (ای ار یو) اکاډمۍ د رامنځته کولو هوکړه لاسلیک شوه. دا اکاډمي چې د دنیوال وات ترانسپورت (TIR- Transpot international road) سیستم د ښه عملي کولو په پار جوړېږي، په دې سره به د دنیوال وات ترانسپورت په برخه کې پراخوالی او معیار رامنځته شي او د افغانستان موټرچلوونکو او د ترانسپورتي شرکتونو کارکوونکو ته به د دنیوالو اصولو سره سمه پکې روزنه او زده کړه ورکول کېږي.

د نړیوال واک ترانسپورت تمځای هوکړه Transpot international road- Park

د ترانسپورت او هوایي چلند وزارت مرستیالانو د واک ترانسپورت مرستیال الحاج ملا عبدالسلام حیدري، مالي او اداري مرستیال حافظ انجنیر صدیق الله عابد او د عبدالروف نیازي لوژستیکي خدماتو شرکت له خوا د نړیوال واک ترانسپورت تمځای (تیر پارک) د جوړېدو هوکړه لاسلیک شوه، دا تیر پارک د

مزار شریف او جوزجان پر عمومي سړک موقعیت لري او یو مجهز تیر پارک به وي. دا مهم هوکړه لیک به په افغانستان کې د ترانزیت په برخه کې د اسانتیاوو په رامنځته کېدو او پراختیا، د ځمکنی ترانسپورت په معیاریتوب، د ترافیکي گڼې گوښې په مخنیوي، د کاري فرصتونو په زیاتوالي او د افغانستان اسلامي امارت د اقتصاد په پیاوړتیا کې مهم رول لري.

لایحه کرایه وسایط مسافربری شهر کابل و ولایات

وزارت ترانسپورت و هوانوردی به منظور معیاری سازی سیستم ترانسپورتی، جلوگیری از اضافه ستانی ها، رسیدگی به شکایات هم وطنان و نظارت دقیق از فعالیت های وسایط نقلیه مسافربری، لایحه کرایه وسایط مسافربری برای تمام ایستگاه ها و مسیر های داخل شهر کابل و ولایات را تهیه نموده و بعد از منظوری همگانی نموده و بعد نظارت و کنترل را آغاز نموده است که به طور دوامدار کارمندان این وزارت به ساحات رفته و از تطبیق لایحه کرایه وسایط مسافربری و جلوگیری از اخذ کرایه بیشتر از مسافرین توسط رانندگان نظارت نموده و کنترل می نمایند.

نصب سیستم رد یاب GPS-Global Positioning System

تفاهم نامه نصب جی پی اس در موتر های لاری باربری و بس های مسافربری بین وزارت ترانسپورت و هوانوردی و شرکت Universal، سیف زون و تکتاز امضاء شد که با تطبیق این کار، هم سیستم ترانسپورتی معیاری می شود و هم در اشتغال زایی و شفافیت در کار و جمع آوری عواید تاثیرات مثبت به وجود می آید.

لس تنه کارکوونکي ازبکستان کې له مسلکي زده کړو وروسته بېرته هیواد ته راستانه شول

د ترانسپورت او هوایي چلند وزارت لس تنه کارکوونکي چې د دواړو هېوادونو ترمنځ د هوایي چلند د یوې هوکړې پر بنسټ ازبکستان هیواد ته لېږل شوي وو، هلته یې د هوایي ترافیکو په کنټرول سربېره د هوایي چلند په بېلابېلو تخنیکي برخو کې لنډمهالې زده کړې ترلاسه کړې او د ایکاو له معیار سره سم، د سند له ترلاسه کېدو وروسته بېرته هیواد ته راستانه او پر خپلو دندو وگمارل شول.

د هوایي ترافیکو ۷ تنو کارکوونکو په العین کې تخصصي زده کړې ترلاسه کړې

د ترانسپورت او هوایي چلند وزارت د هوایي ترافیکو اوه تنه کارکوونکي چې د تخصصي زده کړو په پار د متحده عربي اماراتو د العین ښار ته لېږل شوي وو، د هوایي حریم د کنټرول په برخه کې د لنډ مهالو زده کړو له ترلاسه کولو وروسته بېرته خپل هیواد ته راستانه او خپلو دندو ته یې دوام ورکړ.

سمینار های آموزشی

سمینار های آموزشی، تخصصی، اطلاع رسانی و معلوماتی برای کارمندان ترانسپورت زمینی و میادین هوایی کشور برگزار شد.

در این سمینارها، مسئولین مرکزی وزارت ترانسپورت و هوانوردی معلومات همه جانبه در بخش های تهیه و تطبیق قوانین، مقررات، طرح ها و طرز العمل ها، تهیه و ترتیب پلان ها، موضوعات تدارکاتی و مالی، نظارت و ارزیابی، مراسلات اداری،

طرح و تسوید قوانین، مقررات، طرز العمل ها و لوايح

جهت قانونمند شدن فعاليت های ترانسپورت جاده ای

۱- قانون

بازنگری قانون تنظیم ترانسپورت جاده مطابق به شریعت اسلامی و معیار های ملی و بین المللی.

۲- مقررات

- ۱- طرح و تدوین مقررہ ایجاد و طرز فعالیت شرکت های ترانسپورتی.
- ۲- طرح و تدوین مسوده مقررہ تنظیم وظایف وزارت ترانسپورت و هوانوردی.
- ۳- طرح و تدوین مسوده مقررہ احداث، تنظیم و مراقبت از ترمینال های جاده ای.
- ۴- طرح و تدوین مقررہ کنترل مراکز مصوئیت تخنیکي وسایط نقلیه ترانسپورت جاده ای.

۳- طرز العمل ها

- ۱- طرز العمل کارت الکترونیکی و کتابچه تعیین مسیر حرکت وسایط نقلیه ترانسپورتی.
- ۲- طرز العمل تنظیم نوبت وسایط نقلیه باربری در بنادر/گذرگاه های سرحدی.
- ۳- طرز العمل استخدام کارمندان بالمقطع در وزارت ترانسپورت و هوانوردی.

۴- طرحی

- ۱- د واک ترانسپورت په ترمینلونو او تمخایونو کې د ترانسپورتی وسایطو د فعالیت تنظیم او مدیریت طرحه.
- ۲- په ننگرهار ولایت کې د تورخم ترانسپورتی ترمینل څخه د گټې اخیستنې طرحې ترتیب او عملي کول.
- ۳- د افغانستان په لویو ښارونو کې د ښاري عامه ترانسپورتی سیستم د وضعیت تحلیل او تنظیمولو طرحه (لومړۍ برخه د کابل ښار) چې کار یې بشپړ شوی، خو د هرات، مزار شریف،

- ۴- په کابل ښار کې د ښاري مسافر وړونکو وسایطو (استانه او کاسټر) د تنظیم اصلاحي طرحه.
- ۵- د ترافیکو او د وټ ترانسپورت د خونديتوب قواعدو او مقرراتو د پوهاوي طرحه.
- ۶- د نقلیه وسایطو د الکترونيکي تخنیکي او فني چک مرکزونو طرحه.
- ۷- د مسافر وړونکو گادو ترمینلونو د کمپلکس جوړولو لارښود چمتو کول.
- ۸- د بار وړونکو گادو ترمینلونو د کمپلکس جوړولو لارښود چمتو کول.
- ۹- د نړیوال وټ ترانسپورت تمخای (TIR-Parks) د جوړولو لارښود طرحې چمتو کول.
- ۱۰- د ترافیکي پیښو، ښاري گډوډیو او حادثاتو د مخنیوي څرنگوالي او د حل لارو طرحه ترتیبول.
- ۱۱- د باروړونکو او مسافر وړونکو ترمینلونو، الکترونيکي دروازو، تیر-پارکونو او عامه ترانسپورت لپاره په ملي او انگلیسي ژبو ۲۰ پروپوزلونو چمتو کول چې په تطبیق سره به یې په ترانسپورتي سیستم کې بنسټیز بدلونونه رامنځته شي.

موافقت نامه ها و کنوانسیون ها:

موافقت نامه با کشور ازبکستان

از آنجایکه افغانستان سال های زیادی با کشور ازبکستان رابطه حسنه تجارتی دارد و از این طریق بخش از نیازمندی های خویش را تهیه می نمایند، بناءً برای ایجاد نظم، انسجام بهتر امور تجاری و فراهم آوری سهولت های ترانسپورتي بين هر دو کشور رهبری وزارت ترانسپورت و هوانوردی در تفاهم با کشور ازبکستان بالای موافقتنامه ترانسپورت جاده ای کار نموده است که مذاکرات میان دو طرف جریان دارد.

موافقت نامه تجارت ترانزیتی افغانستان و پاکستان Afghanistan-Pakistan Transit Trade Agreement

وزارت ترانسپورت و هوانوردی در همکاری نزدیک با وزارت محترم صنعت و تجارت و سایر ادارات ذیربط روی مسوده موافقت نامه تجارتی و ترانزیتی جدید (APTTA) کار نموده چندین جلسه حضوری و آنلاین میان دو طرف تدویر یافته و حدوداً ۹۰٪ روی احکام آن میان دو طرف توافق صورت گرفته و متباقی موارد اختلافی نیز به زودی برطرف شده آماده امضاء میگردد.

موافقت نامه خدمات بس رانی میان افغانستان و پاکستان

توافقنامه بس رانی بین کشور پاکستان و افغانستان در سال ۲۰۰۵ به امضاء رسیده بود که شامل مسیر های جلال آباد - پشاور و کندهار - کویته می باشد. براساس توافق صورت گرفته میان دو کشور، قرار است به زودی خدمات بس رانی در مسیر جلال آباد - پشاور و قندهار - کویته آغاز گردد.

موافقت نامه سه جانبه ترانسپورتی و ترانزیتی میان افغانستان - ایران - ترکیه

مسوده موافقت نامه سه جانبه ترانسپورتی و ترانزیتی میان افغانستان - ایران - ترکیه از سوی این وزارت ترتیب و تدوین گردیده، بعد از کسب نظریات ادارات ذیربط قرار است غرض کسب نظریات دو کشور از طریق وزارت امور خارجه به آن کشورها ارسال گردد.

کنوانسیون های سال (۱۹۶۸) ویانا در رابطه به علایم راه و ترافیک جاده

طی مراحل کسب عضویت کنوانسیون های ویانا ۱۹۶۸ در رابطه به علایم راه ها و ترافیک جاده از جانب این وزارت غرض طی مراحل بعدی به وزارت امور خارجه ارسال گردیده است. در صورتیکه افغانستان عضویت این کنوانسیون را کسب نماید رانندگان وسایط نقلیه افغانی می توانند با داشتن جواز رانندگی افغانی به تمام کشورهای عضو این کنوانسیون انتقالات انجام دهند. و علایم راه ترافیک جاده ای افغانستان به آن کنوانسیون ثبت میگردد.

چټکوالی

د افريقا په سحراگانو کې چې هر سهار هوسۍ له خوبه راپاڅي له ځان سره وايي: د دې لپاره چې ژوندۍ پاتې شم بايد د ځنگل تر خورا ډېر چټک زمري هم چټکه واوسم!
د افريقا په ځنگلونو کې چې هر سهار زمري راويښېږي، له ځان سره وايي: د دې لپاره چې ژوندۍ پاتې شم، راته پکار ده چې د سحرا تر هغې هوسۍ خو چټک واوسم چې د نورو په اندازه گرندۍ نه ده.

دا مهمه نه ده چې فطرت هوسۍ پيدا کړي يو، که زمري. مهمه دا ده چې د ژوند په سيالۍ کې بايد تر نورو چټک واوسو!

(د زرو هندارو کور)

د شمالي ولاياتو مسافروړونکو موټرو ترمینل

ترمینلونه او هدې

د تورخم ترمینل

په ۱۳۹۵ ل کال د ترانسپورت او هوايي چلند وزارت له لوري د تورخم د ترمینل طرحه ډیزاین شوه. دا ترمینل چې په ټولیز ډول ۲۵ جریبه ځمکه لري، په لس جریبه کې یې د مسافر وړونکو موټرو لپاره د ترمینل چارې په ۱۳۹۸ ل کال بشپړې شوې، چې وروسته د یو منظم پلان د نه درلودو له کبله غیر مسئولو کسانو او ځینو نورو اداراتو له لوري ترې گټه اخیستل کېده او مالیات یې هم د زورواکو جیبونو ته تلل. د افغانستان د اسلامي امارت په راتگ سره د ترانسپورت او هوايي چلند وزارت له لوري د ترمینل څخه د گټې اخیستنې طرحه ترتیب، د ریاست الوزراء عالي مقام څخه منظور شوه او پر اساس یې اوسمهال د ترمینل ټولې چارې د طرحې مطابق د دغه وزارت له لوري مدیریت کېږي او عواید یې د امارت بودجې ته په شفاف ډول انتقالېږي.

د ختیځ زون مسافر وړونکو وسایطو ترمینل

د ختیځ زون وسایطو لپاره ترمینل د څرخي پله په سیمه کې د کابل واک ترانسپورت ریاست رئیس لخوا د کابل ښاروالۍ د مسئولینو په حضور کې پرانېستل شو، دا ترمینل چې پخوا یې په یو شخصي ځای کې فعالیت کاوه، له شخصي ځای څخه دولتي ساحې ته ولېږدول شو. د ختیځ زون ټول مسافر وړونکي وسایط له یاد ترمینل څخه تگ راتگ کوي، د دې ترمینل په جوړېدو سره په ښار کې ګڼه ګوڼه کمه او ښاري منظم ترانسپورت فعالېدو ته لاره پرانېستل شوه. په پام کې ده چې یاد ترمینل کې به د مسافرینو او موټر چلونکو لپاره د پام وړ اسانتیاوې برابرې شي.

د مرکزي ولايتونو لپاره ترمينل

دا ترمينل د کابل لوېديځ د دشت برچي سړک په پای کې موقعيت لري چې د مرکزي ولايتونو مسافر له همدې ترمينل څخه تگ راتگ کوي. دا ترمينل د ترانسپورت او هوايي چلند وزارت او ځمکې د مالک سره د يوې هوکړې پر اساس جوړ شوی دی. د دې ترمينل په جوړېدو سره په سيمه کې د ټولو نا قانونه او نامنظمو هډو مخنيوی وشو او د غزني، باميان، ميدان وردگو، غور او دايکندي ولايتونو مسافر له همدې ترمينل څخه تگ و راتگ کوي.

د پايتخت ترمينل

دا ترمينل د خيرخاني په سيمه کې په اساسي او معياري ډول جوړ شوی او د څه باندې ۵۰۰ بسونو ظرفيت لري او په دغه ترمينل کې د مسافرو لپاره ۲۴ ساعته ترانسپورتي خدمتونه ترسره کېږي.

ټول ترانسپورتي شرکتونه له دغه ترمينل څخه د ورکړل شوې کړنلارې له مخې په سمه توگه کار اخلي او په ښار کې د بې نظميو مخه نېول شوې. د پايتخت ترمينل جومات، انتظارخونه، د ترانسپورت مامورينو، پوليسو او ترافیکو لپاره دفاتر، ټکټ پلورنځی، ورکشاپ، د ترانسپورتي وسايطو پارکينگ او رستورانټ خدمتونه وړاندې کوي. د شمال او شمال ختيځو ولايتونو مسافر له همدې ترمينل څخه گټه پورته کوي.

د بدخشان - کابل لين هډه

د ترانسپورت او هوايي چلند وزارت او د ځمکې د مالک تر منځ (د بدخشان - کابل لين) لويو مسافر وړونکو موټرو لپاره د يوې هډې د جوړولو هوکړه لاسليک کړه. دا هډه د بدخشان ولايت د فيض اباد ښار په باغ شاه سيمه کې موقعيت لري. په دې هوکړه کې د ځمکې مالک مکلف شوی دی چې په دې هډه کې به ټول اړين تاسيسات جوړوي.

د سمنگان هډه

دا هډه د سمنگان ولايت د ايبيک په ښار کې مسافرينو ته د اسانتياوو په موخه د دره صوف ولسوالۍ په مسير کې په کابو شپږ جريبه ځمکه کې جوړه شوې ده، چې د ۳۰۰ موټرو د ځايولو ظرفيت لري، په دې هډه کې د اوبو او برېښنا اسانتيا موجوده ده او يو رستورانټ هم لري، په پام کې ده چې په دې هډه کې به دوکانونه، انتظار ځايونو، جومات او نور لازم امکانات هم رامنځته شي.

د تېر کال او روان کال د لومړي فصل عوايد

د ترانسپورت او هوايي چلند وزارت چې يو خدماتي او عايداتي وزارت دی، دوه عايداتي برخې لري، يوه يې د هوايي چلند برخه او بله يې د ځمکني ترانسپورت برخه ده. د دې وزارت د رهبرۍ په پاملرنه او د عوايدو د برخې مسئولينو په پوره صداقت په ۱۴۰۱ کال کې د پام وړ عوايد د دې وزارت د عايداتي سرچينو څخه راټول او د اسلامي امارت خزانه ته ورزيات کړي دي، چې دا د تېر کال په پرتله (۲۲،۵) سلنه زياتوالی نښي.

د ۱۴۰۱ کال ټول عوايد (۷،۵۵۹،۹۸۹،۰۶۰) افغانۍ راټول شوي دي، چې د ۱۴۰۰ کال په پرتله پکې ۲۲،۵ سلنه زياتوالی راغلی دی.

د روان ۱۴۰۲ کال او د ۱۴۰۱ کال د لومړيو دريو مياشتو د عوايدو پرتله

مياشت	مجموعي عوايد کال ۱۴۰۱	مجموعي عوايد کال ۱۴۰۲	د عوايدو زياتوالی
د وري مياشت په عوايدو کې د تېر کال په پرتله د عوايدو زياتوالی	205,044,237	395,482,903	190,438,666
د غويي مياشت په عوايدو کې د تېر کال په پرتله د عوايدو زياتوالی	420,593,706	739,040,381	318,446,675
د غبرگولي مياشت په عوايدو کې د تېر کال په پرتله د عوايدو زياتوالی	513,093,876	749,879,658	236,785,782

د چین هیواد لومړنۍ مسافر وړونکې الوتکه

ازموینې ازموینه وکړه او د ۲۰۲۲ز کال په سپتمبر کې یې د چین د ملکي هوايي چلند ادارې څخه جواز ترلاسه

کړ. د چین ختیځ هوايي شرکت وايي، چې په یادې الوتکې یې د ۲۰۲۲ز کال د دسمبر له ۲۶مې نېټې څخه د ۲۰۲۳ز کال تر فبرورۍ پورې شاوخوا سل ساعته ازموینې ازموینې کړې دي او د روان کال د می په ۲۸مې نېټې یې پکې په لومړي ځل مسافر ولېږدول او ملکي سوداګریز پروازونه یې پیل کړل. اېرېس او بویینګ شرکتونه د نړۍ ګڼو هېوادونو ته لویې مسافر وړونکې الوتکې جوړوي او د هوايي چلند کړنې یې په خپل واک کې اخیستې دي، خو اوس باور دا دی، چې د چین (C919) الوتکې په جوړېدو سره ښايي په ملکي سوداګریزو الوتنو کې د لوېدیځ اېرېس او بویینګ شرکتونو انحصار ته زیان ورسېږي او چین په نړۍ کې درېیم هېواد شو، چې د لویو مسافروړونکو الوتکو د تولید توان لري.

د چین (C919) لویې مسافر وړونکې الوتکه ۲۰۲۳ز د می میاشتې په اته ویشتمه نېټه د سهار په ۱۰ بجو او ۳۲ دقیقو د شانګهای له هونګ چیاو هوايي ډګر څخه هوا ته پورته او شاوخوا درې نیم ساعته مزل وروسته چې ۱۳۰ تنه مسافر پکې سپاره وو، د پلازمېنې بېجینګ په هوايي ډګر کې ښکته شوه. چین وايي (C919) الوتکه یې د نړیوالو معیارونو سره سمه جوړه کړې ده، دا الوتکه ۱۶۰ څوکۍ لري. د دې الوتکې لنډ نوم C919 دی، چې C یې د China مخفف لومړی توری دی.

چین د دې الوتکې څېړنه او ازموینه له ۲۰۰۶ز کال څخه راپدېخوا پیل کړې وه او اخیږد څه باندې لس کلنو هڅو وروسته وتوانېد، چې یاده الوتکه جوړه او د مسافرو د خدمت لپاره یې آماده کړي او دا دی، اوس یې پرې ملکي سوداګریزې الوتنې هم پیل کړې دي. د چین ختیځ هوايي شرکت په لومړي ځل په ۲۰۱۷ز کال کې په یادې الوتکې د الوتنې بریالی

نو وطن بوله په شان د خپلې مور ته

نو به هله کړې رڼا مېنه او کور ته
د وطن د گلو باغ به کړې سمسور ته
نو په سر به د دښمن شې هله سور ته
و به نه شيندې خوږه ميوه هر لور ته
نو به وچې کړې خولې له مخ د ورور ته
تنبلې او سکون بوله لوی پیغور ته
په سیالانو کې به سر جگ نکړې نور ته
نو وطن بوله په شان د خپلې مور ته
هغه خور او ورور گڼه د سترگو تور ته
و به نکړې دغه کار په زر او زور ته.

لکه شمع که ځان وسوزي په اور ته
په خولو یې د تندي که ابیاري کړې
که په اور اوبو کې تبغ غوندې غوټه شې
لکه ونه که بار نکړې په سر پیتۍ
که د باد په شان دې ځان کړ سرگردانه
که د ځمکې هومره لوی یې حرکت کړه
د وطن آب و آبرو دې که شوه تویه
دا اوبه چې ته یې څښۍ د وطن پی دی
چا چې اینې په دې تي درسره خوله ده
په الفت به بیگانه او پردی خپل کړې

گل پاچا الفت

مجله
ترانسپورت
و هوانوردی

علمي معلوماتی فرهنگی